

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2017

31.12.2017

SISÄLLYS

sivu

TOIMINTAKERTOMUS

Hallituksen toimintakertomus	1
------------------------------	---

TILINPÄÄTÖS

EMOYHTIÖ

Emoyhtiön tuloslaskelma	12
Emoyhtiön tase	13
Emoyhtiön rahoituslaskelma	15
Tuloslaskelman liitetiedot	16
Taseen liitetiedot	19
Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot	24
Tunnusluvut ja analyysit	25

KONSERNI

Konsernituloslaskelma	27
Konsernitase	28
Konsernin rahoituslaskelma	30
Konsernituloslaskelman liitetiedot	31
Konsernitaseen liitetiedot	33
Konsernin henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot	35

LAATIMISPERIAATTEET JA HALLINTO

Riskit ja riskienhallinta	36
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	49
Tunnuslukujen laskentakaavat	51
Hallitus ja tilintarkastajat	54
Hallintoneuvosto	55
Allekirjoitukset	56

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 2017

Vuonna 2017 Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turvan liikevoitto oli 7,6 miljoonaa euroa ja kokonaistulos käyvin arvoin 10,7 miljoonaa euroa. Vakuutusmaksutulon muutos oli -2,7 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Vakuutusmaksutulon pieneneminen johtui pääosin vuoden alussa tehdystä liikennevakuutusten uudistuksesta, josta monet asiakkaat hyötyivät alentuneina vakuutusmaksuina.

Emoyhtiön tilikauden 2017 ja kahden edellisen tilikauden avainluvut ovat seuraavat:

		2017	2016	2015
YHTIÖN KOKO				
Vakuutusmaksutulo	M€	107,9	110,9	107,6
Liikevaihto	M€	112,3	113,6	111,9
TOIMINNAN TEHOKKUUS				
Yhdistetty kulusuhde	%	91,1	97,0	100,9
Vahinkosuhde	%	65,3	70,9	78,3
Liikekulusuhde	%	25,7	26,1	22,7
TULOSKEHITYS				
Liikevoitto	M€	7,6	3,9	4,8
Liikevoittoprosentti	%	6,8	3,5	4,3
Kokonaistulos	M€	10,7	6,5	5,6
TASE JA ARVOSTUSERO				
Oma pääoma	M€	37,6	35,5	33,3
Tasotusmäärä	M€	33,1	28,8	28,0
Sijoitusten arvostusero	M€	25,6	22,5	20,0

Asiakaspalvelu ja toiminnan kehittäminen

Asiakkaat ja palvelukanavat

Turvan asiakkaiden määrä on kehittynyt pitkällä aikavälillä myönteisesti: vakuutusmaksutulo on kasvanut 2000-luvulla keskimäärin 6,7 prosenttia vuodessa. Vuoden 2017 lopussa kotitalousasiakkuuksia oli yhteensä 158 571 (156 553 vuotta aikaisemmin) ja yritysasiakkuuksia 4 951 (4 618). Turvan asiakkaiksi tuli vuonna 2017 kolme uutta ammattiliittoa. Vuoden 2017 lopussa Turvan asiakkaina oli yhteensä 32 ammattiliittoa.

Turvassa palvelemme asiakkaita asiakkaan itse valitsemassa palvelukanavassa. Henkilökohtaisen kasvokkain tapahtuvan- ja puhelinpalvelun lisäksi asiakkailla on käytettävissään Turvan verkkopalvelu, verkkokauppa, chat-palvelu ja verkkotapaaminen sekä mobiilisovellus TaskuTurva.

Sähköisen asioinnin suosio jatkoi kasvuaan vuonna 2017. Turvan kanssa solmittujen verkkopalvelusopimusten määrä kasvoi noin 24 prosenttia. Paperittoman palvelun suosio lisääntyi 39 prosenttia, ja vuoden 2017 loppuun mennessä jo 72 100 asiakasta oli valinnut paperittoman palvelun.

Lisätäksemme asiakasymmärrystämme toteutamme jatkuvaa NPS (Net Promoter Score) asiakassuosittelumittausta toimisto- ja puhelinkanavissa sekä korvauspalveluissa. Turvan suositteluindeksi oli vakuutuspalveluissa 77 ja korvauspalvelussa 71, joita voidaan pitää erinomaisina.

Asiakkaiden tyytyväisyydestä kertoo myös Turvan voitto henkilöasiakkaissa EPSI Rating Vakuutus 2017 –tutkimuksessa, jonka mukaan Turvalla on vakuutusalan tyytyväisimmät henkilöasiakkaat. Henkilöasiakkaiden asiakastyytyväisyys oli tutkimuksessa tasolla 79,6 alan keskiarvon ollessa 77,9. Turva sai henkilöasiakkaissa parhaan asiakastyytyväisyystuloksen tutkimuksessa myös vuosina 2011-2014 ja 2016.

Turvan omistaja-asiakkaat saavat alennusta koti-, henkilö- ja ajoneuvovakuutusmaksuistaan. Yksityishenkilöiden katkeamattoman omistaja-asiakassuhteen keston perustuvat omistaja-asiakasalennukset myönnettiin Turvassa seuraavasti:

- yli vuoden jatkuneet omistaja-asiakkuudet - 5 %
- yli 5 vuotta jatkuneet omistaja-asiakkuudet -7 %
- yli 10 vuotta jatkuneet omistaja-asiakkuudet -10 %.

Perheen nuoret saavat vanhempiansa alennusedut muuttaessaan omaan kotiin. Vuonna 2017 Turvan myöntämien omistaja-asiakasalennusten määrä oli yli 9 miljoonaa euroa.

Turvan muita omistaja-asiakkaan etuja ovat mm. maksuton verkkopalvelu ja maksuton turvantarkistus, joka asiakkaan halutessa voidaan tehdä hänen kotonaan. Ajoneuvo- ja muissa omaisuusvahingoissa hätäpalvelupäivystys palvelee Turvan asiakkaita puhelimitse ympäri vuorokauden kaikkina viikonpäivinä. Vastaava päivystys palvelee Turvan asiakkaita myös matkavahingon sattuessa.

Lisäksi tarjoamme ammattiliittojen jäsenille monia asiakasetuja. Ammattiliittojen jäsenet saavat liittoalennuksen vapaaehtoisista vakuutuksistaan; vuonna 2017 liittoalennus oli 10 prosenttia. Ammattiliittojen jäsenille on Turvassa myös omia tuote- ja palveluetuja, esimerkiksi Liittokasko-vakuutus, kodinhoitoetu toipilasaikana sekä kotivakuutuksessa työttömien omavastuuetu.

Organisaatio

Turvan neljä liiketoimintayksikköä ovat Vakuutukset ja korvaukset, Myynti ja markkinointi, Talous sekä Liiketoiminnan kehittäminen.

Vuonna 2017 Vakuutukset ja korvaukset -yksikössä korvaustoimintaa kehitettiin keskittämällä nopeasti ratkaistavat vahinkotapaukset ajoneuvo- ja omaisuusvahingoissa sekä vapaaehtoisissa henkilövakuutuksissa Korvauspalvelukeskukseen. Enemmän selvittelyä vaativat vahingot ja lakisääteisten vakuutusten henkilövahingot käsitellään Korvaus- ja asiantuntijapalveluissa.

Myynnin organisaatiota uudistettiin vuoden 2018 alkaessa siten, että myynnistä vastaa jatkossa kaksi palvelujohtajaa, joista toinen vastaa myynnin kehittämispalveluista ja toinen asiakaspalvelukeskus- ja palvelutoimistokanavista. Myynnin kehittämispäällikkö sekä palvelupäälliköt raportoivat palvelujohtajille. Aluepäälliköt vastaavat myyntipäällikkö- sekä edustajaverkostosta, he raportoivat myynnistä ja markkinoinnista vastaavalle johtajalle.

Turvan organisaatio on toteuttanut hyvin asiakastyytyvyyteen liittyviä strategisia tavoitteita: kuulumme asiakaspalvelultamme vakuutusalan parhaisiin ja olemme kasvaneet erityisesti kohderyhmässämme eli ammattiliittojen jäsenperheiden keskuudessa.

Kehityshankkeet

Vuosi 2017 oli Turvalle merkittävä digitaalisuuden näkökulmasta. Yhtenä suurimmista ponnistuksista oli Turvan oma mobiilisovellus TaskuTurva, joka julkaistiin asiakkaille marraskuussa 2017. TaskuTurva on rakennettu kuunnellen asiakkaita, ja se on saanut hyvän vastaanoton asiakaskunnassamme: vuoden 2018 alkupuolella ylityi 10 000 latauksen määrä.

Vuonna 2017 rakennettiin uudet täysin skaalautuvat ja mobiilikäyttöiset verkkopalvelut henkilöasiakkaille. Uuden verkkopalvelun julkaisu tapahtuu keväällä 2018.

Korvaustoiminnassa otettiin hoitolaitos- ja korjaamolaskujen osalta käyttöön laskujen käsittelyn automaatio, jolla tavoitellaan manuaaliryöntejä vähentymistä ja prosessin tehostumista. Tämän työn jatkona käynnistettiin loppuvuodesta seuraava automaation lisäämiseen tähtäävä hanke. Myös robotiikan avulla tavoittelemme prosessi- ja työtyydytystä mm. matkavakuutus- ja viisumitodistushakemusten käsittelyssä.

Uuteen järjestelmäkokonaisuuteen valmistautuminen jatkuu yhdessä yhtiöryhmän kanssa ja tämä vaatii Turvalta yhä enenevässä määrin panostuksia.

Toimintaympäristö

Kilpailu vahinkovakuutusosalalla on kireää. Vahinkovakuuttamisen kilpailuasetelmiin vaikuttavat finanssialan yhteenliittymät ja niiden kehittämät asiakasedut. Vakuutusalan digitaaliset palvelut yleistyvät, mikä näkyi myös Turvan verkkopalveluiden suosion nousussa. Digitalisoituminen vaikuttaa paljon myös palveluiden rakenteisiin, tuotteisiin ja palveluiden konsepteihin. Vakuutusosalalla asiointia ohjataan enenevässä määrin verkkoon.

Viime vuosina Euroopan taloutta ovat leimanneet matala kasvu ja hyvin matala korkotaso. Vuoden 2017 sijoitustoiminnan tuotot olivat tyydyttäviä mm. osakekurssien nousun myötä. Korkeiden ollessa historiallisen matalalla tasolla sijoitusten tuotto-odotukset tuleville vuosille ovat poikkeuksellisen matalat.

Riskit ja epävarmuustekijät

Finanssialan kilpailutilanne muuttuu edelleen nopeasti. Matalien sijoitustuottojen ympäristössä vakuutustoiminnan kannattavuuden vaatimukset kasvavat. Haasteenamme on ylläpitää korkeata palvelutasoa ja samanaikaisesti hallita liikekulujen kasvua ja kannattavuutta.

Vakuutusteknisen vastuuvelan keskeisimmät riskit liittyvät vastuuvelan määrittämiseen, vakuutustuotteiden hinnoitteluun, inflaatioon, korkotason vaihteluun, jälleenvakuutukseen sekä eliniänodotteessa tapahtuviin muutoksiin. Lisäksi korvauskuluihin voi tulevina vuosina kohdistua yllättäviä sään ääri-ilmiöistä aiheutuvia vahinkoja. Vastuuvelan laskuperusteissa pyritään turvaavuuteen, ja jälleenvakuutus suojaa vakuutustoimintaa korvausmenon vaihtelulta.

Sijoitustoiminnan yleisiä markkinariskejä ovat mm. osake-, kiinteistö- ja korkoriskit. Osakkeiden markkina-arvot ovat korkealla vuoden 2018 alkaessa, ja osakemarkkinoiden korkea volatilitteetti on todennäköistä vuoden aikana. Sijoitustoiminnan matalat tuotot ovat aikaisempaa todennäköisempiä siksi, ettei korkojen lasku voi enää juurikaan jatkua. Matalat korot ja mahdollinen korkojen nousu voivat aiheuttaa käyvin arvoin laskettujen korkotuottojen jäämisen lähelle nollaa tai negatiiviseksi.

Turvan hallituksella on kokonaisvastuu yhtiön riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitus vahvistaa riskienhallinnan tavoitteet, riskinottohalukkuuden, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintapolitiikan, taloudellisten riskien hallintaa koskevat toimintaperiaatteet, sijoitussuunnitelman, riskien- ja vakavaraisuudenhallintasuunnitelman sekä oman riski- ja vakavaraisuusarvion (ORSA). Lisäksi hallitus valvoo suunnitelmien toteuttamista ja noudattamista sekä seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä. Turvan riskienhallintaa käsitellään kokonaisuutena tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Tulevaisuuden näkymät

Liikeideansa mukaisesti Turva keskittyy vakuuttamisessa palkansaajaperheisiin ja ammattiliittosektoriin sekä lisäksi pienyrityksiin ja yrittäjiin. Liikeidean mukaisella toiminnalla pyrimme kannattavaan kasvuun myös yleisen taloustilanteen ollessa haastava.

Tulevina vuosina Turvan vakuutuksen- ja korvauksenhoitojärjestelmät sekä myynnin järjestelmät uudistuvat. Myös prosessit uudistuvat järjestelmävaihdoksen myötä. Turvassa panostetaan edelleen merkittävästi asiakaspalveluun, parempaan asiakaspysyvyyteen, korvaustoimintaan ja henkilöstön kehittämiseen. Nopea ja asiakkaiden odotukset ylittävä palvelu kaikissa asiakkaan valitsemassa kanavissa on yksi tärkeimpiä tavoitteitamme.

Turvan vahva vakavaraisuus turvaa asiakaspalvelun, tuotteiden ja asiakasetujen kehittämisen myös tulevien vuosien aikana.

EMOYHTIÖN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

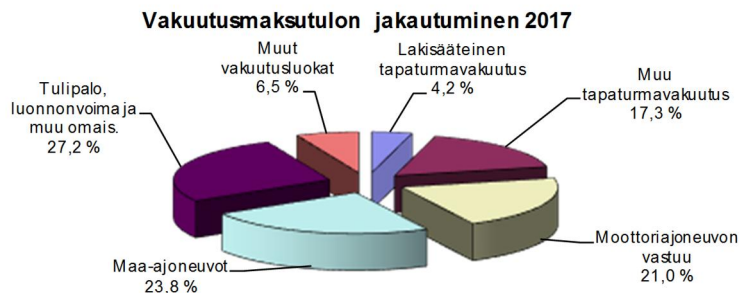
Vakuutustoiminta

Vakuutusten myynti ja vakuutusmaksutulo

Vuonna 2017 vahinkovakuutusten uusmyynti oli yhteensä 26,1 miljoonaa euroa (24,5 milj. euroa vuotta aikaisemmin). Myynnin ensisijaisena kohderyhmänä olivat palkansaajaperheet. Turva myy omien vahinkovakuutus tuotteidensa lisäksi LähiTapiola-ryhmän henkivakuutus tuotteita ja Työeläkevakuutusyhtiö Elon eläkevakuutus tuotteita.

Vuonna 2017 Turvan vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulo pieneni 2,7 prosenttia. Vakuutusmaksutulon ensivakuutuksen osuus 107,9 miljoonaa euroa jakautui vakuutuslajeille seuraavasti:

	2017 Milj. €	2016 Milj. €	+/- %
Lakisääteinen tapaturmavakuutus	4,5	5,5	-18,6
Muu tapaturmavakuutus	18,7	17,2	8,7
Moottoriajoneuvon vastuu	22,7	27,5	-17,4
Maa-ajoneuvot	25,7	25,1	2,5
Tulipalo, luonnonvoima ja muu omais.	29,3	29,0	1,1
Muut vakuutusluokat	7,0	6,6	6,0
Yhteensä	107,9	110,8	-2,7

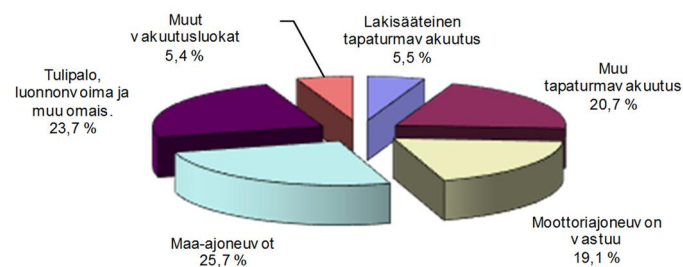
Korvauskulut

Tuloslaskelman maksetut korvaukset vuonna 2017 olivat 70,9 miljoonaa euroa, jossa oli 4,3 % laskua edelliseen vuoteen verrattuna. Vahinkosuhte vuonna 2017 oli 65,3 prosenttia (70,9 %).

Ensivakuutuksen maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta jakaantuvat vakuutuslajeille seuraavasti:

	2017 Milj. €	2016 Milj. €	+/- %
Lakisääteinen tapaturmavakuutus	3,9	4,4	-12,3
Muu tapaturmavakuutus	14,6	15,6	-6,2
Moottoriajoneuvon vastuu	13,5	13,5	0,0
Maa-ajoneuvot	18,2	17,4	4,4
Tulipalo, luonnonvoima ja muu omais.	16,8	19,7	-14,7
Muut vakuutusluokat	3,8	3,3	15,0
Yhteensä	70,7	73,9	-4,3

Maksettujen korvausten jakautuminen 2017

Jälleenvakuutus

Vuoden 2017 aikana jälleenvakuutusuojaan ei tehty merkittäviä rakenteellisia muutoksia. Vuonna 2017 menevän jälleenvakuutuksen tulos oli jälleenvakuuttajan hyväksi yhteensä 2,8 miljoonaa euroa (edellisenä vuonna 1,5 milj. euroa jälleenvakuuttajan hyväksi).

Liiketoiminnan kulut, vakuutustekninen kate ja yhdistetty kulusuhde

Varsinaiset toiminnan kulut ennen toimintokohtaisia siirtoja ja jälleenvakuutuksen palkkioita olivat 37,0 miljoonaa euroa (37,4 milj. e), jossa oli pienennystä 1,0 prosenttia. Toimintokohtaisen jaon ja jälleenvakuutuslaskioiden jälkeen tuloslaskelman liikekulut olivat 16,1 miljoonaa euroa (16,5 milj. e). Tuloslaskelman liikekulusuhdeksi vuonna 2017 muodostui 25,7 % (26,1 %).

Vuoden 2017 yhdistetty kulusuhde oli 91,1 prosenttia (97,0 %). Näin vakuutustekniseksi katteeksi ennen tasoitusmäärän muutosta muodostui 5,6 miljoonaa euroa (1,9 milj. e). Vuonna 2017 vakuutustoiminnan kannattavuus oli selvästi pitkän aikavälin keskiarvoa parempi.

Sijoitustoiminta

Sijoitusten jakauma

Vuoden 2017 lopussa osakesijoituksia oli käyvin arvoin tarkasteltuna 13,8 prosenttia sijoituksista (12,9 %). Näistä noteerattuja osakesijoituksia oli 12,4 prosenttia ja noteeraamattomia 1,5 prosenttia. Suorien kiinteistösijoitusten osuus oli 13,9 prosenttia (15,7 %) ja kiinteistöpääomarahastosijoitusten osuus oli 2,2 prosenttia sijoituksista (2,4 %).

Vuoden 2017 lopussa korkosijoitusten osuus oli 69,1 prosenttia (68,9 %). Julkisyhteisöjen joukkolainasijoituksia oli 10,8 prosenttia ja investment grade –korkosijoituksia 13,9 prosenttia. High yield –korkosijoituksia oli 7,2 prosenttia, kehittyvien markkinoiden korkosijoituksia oli 3,5 prosenttia ja muita korkosijoituksia 18,5 prosenttia. Lyhyen koron sijoituksia oli liiketoimintatililtä mukaan lukien 15,1 prosenttia.

Sijoitustoiminnan nettotuotto

Käyvin arvoin tarkasteltuna sijoitusten nettotuotto vuonna 2017 oli 5,9 miljoonaa euroa (5,3 milj. e) ja sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle oli 2,8 prosenttia (2,7 %).

Tilinpäätöksen mukaiset sijoitustoiminnan tuotot olivat 6,2 miljoonaa euroa (5,5 milj. e). Vuonna 2017 korkotuottojen pieneneminen jatkui edelleen, ja ne olivat yhteensä 1,0 miljoonaa euroa (1,3 milj. e). Vuokratuotot olivat 2,0 miljoonaa euroa (1,5 milj. e). Osinkotuotot olivat 0,3 miljoonaa euroa (0,4 milj. e). Tuottoihin sisältyi lisäksi myyntivoittoa 1,8 miljoonaa euroa (0,8 milj. e) ja palautuneita arvonalennuksia 0,4 miljoonaa euroa (0,7 milj. e).

Sijoitustoiminnan kulut olivat yhteensä 3,4 miljoonaa euroa (2,7 milj. e). Kuluihin sisältyi vastikkeita 1,2 miljoonaa euroa (0,8 milj. e) ja arvonalennuksia 1,5 miljoonaa euroa (0,2 milj. e). Sijoitustoiminnan tuloslaskelman mukaiseksi nettotuotoksi vuonna 2017 muodostui 2,8 miljoonaa euroa (2,7 milj. e).

Sijoitustoiminnassa salkunhoito on ulkoistettu LähiTapiola Varainhoidolle kiinteistö-sijoituksia, pääomarahastoja ja pääosin talletuksia lukuun ottamatta.

Vakavaraisuus

Turvan solvenssisuhde eli oma varallisuus (EOF) suhteessa vakavaraisuuspääomavaatimukseen (SCR) oli yli kaksinkertainen vuoden 2017 aikana. Vuoden lopussa solvenssisuhde oli 216 prosenttia. Turva käyttää osakesijoitusten siirtymäsäännöstä vakavaraisuuspääomavaatimuksen laskennassa.

Vakavaraisuudesta julkaistaan Turvan internetsivuilla erillinen vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskeva kertomus kevään 2018 aikana.

KONSERNI

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Turvan konserniin kuului vuoden 2017 lopussa emoyhtiön lisäksi kolme kiinteistöosakeyhtiötä ja neljä asunto-osakeyhtiötä. Vuoden 2017 aikana Turva myi omistamansa Kiinteistö Oy Jankan liikekeskuksen osakkeet. Turvan konsernitilinpäätöksen luvut eivät olennaisesti poikkea emoyhtiön tilinpäätöksen luvuista.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva on LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön tytäryhtiö.

VASTUULLISUUS

Vahinkovakuutusyhtiöillä on merkittävä yhteiskunnallinen tehtävä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen toteuttajana. Lisäksi vakuutusyhtiöt tarjoavat asiakkailleen vakuutustuotteita, jotka täydentävät yhteiskunnan tarjoamaa sosiaaliturvaa ja ammattiliittojen jäsenilleen tarjoamaa turvaa.

Turva on keskinäinen vakuutusyhtiö, jonka toiminnan tarkoitus on huolehtia omistaja-asiakkaidensa taloudellisesta turvallisuudesta järjestämällä heille vahinko-, henki- ja eläkevakuutusurva Turvan kautta. Turvan vahinkovakuutustuotteet suunnitellaan asiakaslähtöisesti; tuotekehityksellä pyritään vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin myös ympäristön muuttuessa.

Turvan vuorovaikutus sidosryhmien kanssa perustuu yhteiseen arvopohjaan ja historiaan pohjaavaan kumppanuuteen sekä sidosryhmien ja niiden jäsenten taloudellisen turvan toteuttamiseen. Turva tekee yhteistyötä ja käy jatkuvaa vuoropuhelua mm. laajoja kansalaispiirejä edustavien ammattijärjestöjen kanssa. Tämä konkretisoituu Turvan hallinnossa ja päätöksenteossa, jossa sidosryhmät ovat edustettuina.

Henkilöstön motivoituneisuus työssä sekä työhyvinvointi ovat Turvassa tärkeitä tavoitteita. Yhteistoiminta henkilöstöryhmien kanssa on laajaa ja työhyvinvointia seurataan mm. säännöllisillä tutkimuksilla. Turvan henkilöstöetuihin kuuluvat mm. lakisääteistä laajempi työterveyshuolto, liikunta- ja kulttuuriedut sekä vapaa-ajan ryhmävakuutus.

Turvalla on käytössä Avainlippu-tunnus. Tunnus kertoo, että Turvan tuotteet ja palvelu ovat kotimaisia. Avainlippu-tunnuksen käyttöoikeuden myöntää Suomalaisen Työn Liiton alkuperämerkkitoimikunta.

Turva oli mukana vuonna 2016 alkaneessa Suomalaisen Työn Liiton Made By Finland –hankkeessa, joka huipentui Suomi 100-juhlavuonna 2017. Turvan osalta merkittävin näkyvyys liittyi heinäkuussa järjestettyyn Suomi Areena –tilaisuuteen Porissa. Vuoden 2017 syyskuussa Turva järjesti asiakkaina oleville ammattiliitoille suunnatun työn ja järjestäytymisen tulevaisuuteen katsoneen seminaarin.

Huhtikuussa 2017 Turva lahjoitti 100 000,00 euroa Tampereen yliopistolle. Lahjoitus suunnattiin kauppatieteiden koulutuslalle. Joulun aikaan Turva teki jo perinteisen lahjoituksen Tampereen ensi- ja turvakodille.

Turvan sijoitusomaisuuden tehtävä on varmistaa Turvan vakuutuksenottajien, takuupääoman omistajien ja korvauksensaajien taloudellisten oikeuksien toteutuminen. Sijoitustoiminnan strateginen painopiste on sijoitusten turvaavuudessa; sijoitustoiminnassa pyritään varmistamaan hyvä ja tasainen tuotto pääomariskejä välttäen. Sijoitusomaisuudessa kotimaisten ja eurooppalaisten sijoituskohteiden osuus on korkea. Sijoituskohteet pyritään valitsemaan siten, että niiden eettiset arvot ovat linjassa Turvan arvojen ja toimintaperiaatteiden kanssa. Turvan varainhoitaja on allekirjoittanut YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet.

Taloudellinen kannattavuus keskinäisessä yhtiössä tarkoittaa yhtiön vakavaraisuuden ylläpitämistä ja omistajien tuotto- ja palveluodotusten täyttämistä. Riittävä vakavaraisuus varmistaa, että vakuutusyhtiö säilyttää toimintakykynsä ja selviytyy vastuistaan talouden suhdanteiden vaihtelusta riippumatta. Yhtiön vakavaraisuus ja on-

nistunut riskienhallinta mahdollistavat jatkossakin omistaja-asiakasetujen kehittämisen parempana palveluna sekä vakuutusturvaan ja vakuutusmaksuihin liittyvinä asiakasetuina.

HENKILÖSTÖ

Henkilöstötyytyväisyys kuuluu Turvan strategian mukaisiin päämääriin. Tärkeitä painopistealueita vuonna 2017 olivat yrityskulttuurin, esimiestyön ja osaamisen kehittäminen. Turvan tavoittelemassa yrityskulttuurissa painottuvat käyttäytymisnormeina aikaansaavuus, inhimillisyys ja kannustavuus sekä itsensä toteuttaminen ja sosiaalisuus. Vuonna 2017 työhyvinvoinnin ja työsuojelun teemana oli ”Saamme aikaan”; myös vastuunottoa asiakkaan asiasta painotettiin.

Turva työnantajana on halunnut huolehtia työhyvinvoinnin toteutumisesta työpaikalla sekä edistää yksilön aktiivisuutta oman hyvinvoinnin ylläpidossa. Tämä näkyy konkreettisesti mm. henkilöstön kannustamisessa liikunnan ja kulttuurin pariin.

Tampereen yliopiston loppuvuonna 2016 toteuttaman Työhyvinvoinnin tikkataulu – kyselyn tulokset purettiin vuoden 2017 alussa. Kukin ryhmä käsitteli tulokset ja laati ryhmälle oman kehittämissuunnitelman.

Myyntien esimiehille järjestettiin tutkintokoulutus vuosina 2016–2017. Vuonna 2017 aloitettiin vuoden kestävä Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulun järjestämä Turvan johtamiskoulutusohjelma. Siihen osallistuu yli 30 Turvan avainhenkilöä, jotka ovat esimiehiä tai asiantuntijoita. Osaamisen ja oppimisen tukena jatko Osaamisen tuen organisaatio. Uudet edustajat, asiakasneuvojat ja myyntipäälliköt osallistuivat Turvassa perehdytysohjelman mukaisiin koulutuksiin. Koko henkilökunnalle sekä edustajille tarkoitettuja info-koulutuksia pidettiin ajankohtaisista vakuuttamisen ja korvaamisen aiheista sekä vuoden myyntiteemoista.

Palkitseminen

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä sekä henkilöstölle maksetut palkat ja palkkiot olivat vuonna 2017 ja kahtena edellisellä vuonna seuraavat:

	2017	2016	2015
keskimääräinen lukumäärä	293	282	272
palkat ja palkkiot (1000 e)	12 907	12 578	11 842

Toimitusjohtajalle ja hänen sijaiselleen maksetut palkat ja palkkiot sekä hallinnolle maksetut palkkiot on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Turvan koko henkilöstö on kannustavan palkkauksen piirissä. Palkkapolitiikan mukaan palkitsemisen perusteina ovat Turvassa:

1. peruspalkan osalta tehtävän vaativuus, joka perustuu joko TES:n vaativuusluokitteluun tai TES:n yläpuolisilla Hay-järjestelmään
2. henkilökohtaisen palkanosan osalta tehtävässä suoriutuminen mukaan lukien tehtävässä osoitettu osaaminen
3. tulospalkkioiden ja muiden palkkiojärjestelmien osalta tuloksien saavuttaminen eli palkkiotavoitteiden toteutuminen.

Turvan johtoryhmä päättää vuosittain yhtiön toiminnallisen tilanteen ja taloudellisen liikkumavaran perusteella henkilöstölle maksettavista tulospalkkioista.

Hallituksen palkitsemisvaliokuntaan kuuluvat hallituksen puheenjohtaja, hallituksen varapuheenjohtaja ja yksi hallituksen jäsen sekä toimitusjohtaja esittelijänä. Palkitsemisvaliokunnan jäsenet valitaan kalenterivuodeksi kerrallaan vuoden ensimmäisessä hallituksen kokouksessa. Palkitsemisvaliokunnan tehtävänä oli vuonna 2017 valmistella päätösehdotus ja esitellä hallitukselle päätettäväksi seuraavat asiat:

- Turvan palkka- ja palkitsemispolitiikka
- toimitusjohtajan ja johtajien palkat ja edut, tulospalkkioperiaatteet, tulospalkkiorakenne sekä tulospalkkioiden toteutuminen.

Lisäksi palkitsemisvaliokunta seuraa Turvan palkka- ja palkitsemispolitiikan toteutumista.

Vuonna 2017 henkilöstön tulospalkkio koostui Turvan asiakastyytyväisyyttä, asiakaspysyvyyttä ja kannattavuutta mittaavien tunnuslukujen kehityksestä. Johdon tulospalkkio koostui vakuutustoiminnan kasvua, kannattavuutta ja yhtiön kokonaistulosta mittaavien tunnuslukujen kehityksestä sekä henkilökohtaisesta johtajuusmitarista.

Kenttämiehille maksetaan paikallisen työehtosopimuksen mukaista myyntipalkkaa. Myynti- ja palveluesimiehillä on myyntitoiminnan luonteesta johtuen lisäksi oma kannustejärjestelmä. Myös asiakasneuvojilla on myyntiin sidottu kannustejärjestelmä. Lisäksi yhtiössä toteutetaan myyntikilpailuja, joiden tavoitteet ja palkinnot määritellään tuote- tai kampanjakohtaisesti.

YHTIÖN HALLINTO

Vakuutuksenottajat ja takuupääoman omistajat ovat Keskinäisen Vakuutusyhtiön Turvan osakkaita eli omistajia. Osakkaat pääsevät yhtiökokouksessa vaikuttamaan Turvan päätöksentekoon, ja lisäksi asiakkailta on omistaja-asiakkuuteen perustuvia etuisuuksia. Turvan takuupääoman omistajia ovat muun muassa SAK, 16 ammattiliittoa, kaksi työväenyhteisöä, LähiTapiola-ryhmä ja Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo. Takuuosuuksien määrä on yhteensä 6 032 osuutta ja takuupääoman määrä yhteensä 10 145 096,81 euroa.

Vakuutuksenottajilla ja takuupääoman omistajilla on oikeus vaikuttaa ja käyttää päätösvaltaa yhtiökokouksessa, joka on ylin päätösvaltaa käyttävä elin. Yhtiökokous mm. vahvistaa tuloslaskelman ja taseen, päättää voiton tai tappion käyttämisestä, päättää vastuuvapaudesta hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenille sekä toimitusjohtajalle sekä valitsee hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat. Varsinainen yhtiökokous pidetään kerran vuodessa, yleensä toukokuussa. Kutsu yhtiökokoukseen julkaistaan hallituksen päättämässä sanomalehdissä.

Hallintoneuvoston tehtävänä on mm. valvoa Turvan hallintoa. Lisäksi hallintoneuvosto valitsee ja vapauttaa hallituksen jäsenet. Yhtiökokous valitsee hallintoneuvoston jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenistä on vuosittain erovuorossa kolmasosa tai sitä lähinnä vastaava määrä. Vuoden 2017 lopussa hallintoneuvoston jäsenmäärä oli 27. Hallintoneuvoston jäsenistä useat ovat ammattiliittojen edustajia. Hallintoneuvoston kokoonpano on esitetty tilinpäätöksen sivulla 55.

Hallituksen tehtävänä on huolehtia Turvan hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus mm. päättää Turvan strategiasta, toimintasuunnitelmista ja budjetista. Hallintoneuvosto valitsee hallitukseen kalenterivuodeksi kerrallaan 6-9 jäsentä. Hallituksen kokoonpano vuonna 2017 oli seuraava:

- Jari Eklund, yhtiöryhmän johtaja, Espoo
- Jarkko Eloranta, puheenjohtaja, Helsinki
- Anja Lahermaa, varatuomari, Helsinki
- Jukka Mattila, talousjohtaja, Helsinki
- Olli-Pekka Ruuskanen, tutkimusjohtaja, Helsinki
- Jari Sundström, toimitusjohtaja, Helsinki
- Heikki Venho, OTK, Helsinki.

Hallituksen puheenjohtajana toimi Jarkko Eloranta ja varapuheenjohtajana Jari Sundström. Vuonna 2017 hallituksen palkitsemisvaliokuntaan kuuluivat Jarkko Eloranta, Jari Eklund ja Jari Sundström.

Turvan johtoryhmä valmistelee asioita hallituksen päätettäväksi ja valvoo päätösten toteutumista. Lisäksi johtoryhmä päättää työjärjestyksensä mukaisesti erikseen mainituista asioista. Vuonna 2017 johtoryhmään kuuluivat:

- Minna Metsälä, toimitusjohtaja
- Jussi Ilveskoski, johtaja, vakuutukset ja korvaukset, toimitusjohtajan sijainen
- Timo Laukas, johtaja, talous
- Pekka Runsas, johtaja, myynti ja markkinointi
- Satu Rinta-Jaskari, johtaja, liiketoiminnan kehittäminen.

Sisäinen valvonta on oleellinen osa Turvan liiketoimintayksiköiden operatiivista toimintaa. Jokainen esimies vastaa sisäisen valvonnan toteutumisesta vastuualueellaan. Lisäksi vastuullinen vakuutusmatemaatikko, aktuaaritoiminto, compliance-toiminto, riskienhallintatoiminto ja sisäinen tarkastus valvovat liiketoimintaa omalta osaltaan.

Turvalla on yhteensä 20 aluetoimikuntaa eri puolilla maata. Niissä on jäseniä yhteensä noin 180. Aluetoimikuntien jäsenet ovat asiakkaiden edustajia. Valtaosa heistä tulee ammattiyhdistyskentästä.

HALLITUKSEN VOITONJAKOEHDOTUS

Emoyhtiön tilikauden voitto oli 2 666 617,72 euroa. Tilikauden päättyessä emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat olivat 26 905 531,40 euroa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tilikauden voitosta maksetaan takuupääoman omistajille korkoa 3,6 prosenttia eli 365 223,49 euroa ja 100 000,00 euroa siirretään yhtiöjärjestyksen 4 §:ssä tarkoitettuun käyttörahastoon ja 2 201 394,23 euroa siirretään voittovarojen tilille omaan pääomaan.

TULOSLASKELMA

1.1. - 31.12.2017

1.1. - 31.12.2016

VAKUUTUSMAKSUTUOTOT

Vakuutusmaksutulot	107 883 698,99	110 925 521,05
Jälleenvakuuttajien osuus	-46 519 681,29	-47 041 612,11
Vakuutusmaksuvastuun muutos	973 931,00	-851 630,00
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vakuutusmaksutuotot	<u>62 337 948,70</u>	<u>63 032 278,94</u>

KORVAUSKULUT

Maksetut korvaukset	-70 861 422,40	-74 066 960,08
Jälleenvakuuttajien osuus	28 961 849,25	37 440 918,93
Korvausvastuun muutos	-2 145 827,00	-4 580 806,00
Jälleenvakuuttajien osuus	3 335 289,00	-3 493 554,00
Korvauskulut	<u>-40 710 111,15</u>	<u>-44 700 401,15</u>

LIIKEKULUT

	-16 051 653,55	-16 468 065,76
--	----------------	----------------

VAKUUTUSTEKNINEN KATE/TULOS ENNEN TASOITUSMÄÄRÄN MUUTOSTA

	5 576 184,00	1 863 812,03
--	--------------	--------------

TASOITUSMÄÄRÄN MUUTOS

	-4 301 614,00	-834 660,00
--	---------------	-------------

VAKUUTUSTEKNINEN KATE/TULOS

	<u>1 274 570,00</u>	<u>1 029 152,03</u>
--	---------------------	---------------------

SIJOITUSTOIMINTA

Sijoitustoiminnan tuotot	6 228 661,47	5 477 573,44
Sijoitustoiminnan kulut	-3 388 971,93	-2 737 805,84
Sijoitustoiminnan nettotuotto	<u>2 839 689,54</u>	<u>2 739 767,60</u>

MUUT TUOTOT JA KULUT

Muut tuotot	650 037,39	760 236,14
Muut kulut	-1 482 136,58	-1 431 768,90
Muut tuotot ja kulut	<u>-832 099,19</u>	<u>-671 532,76</u>

VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA

	3 282 160,35	3 097 386,87
--	--------------	--------------

TULOVEROT

Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot	-614 444,23	-610 445,43
Laskennalliset verot	-1 098,40	-1 451,46
Tuloverot	<u>-615 542,63</u>	<u>-611 896,89</u>

TILIKAUDEN VOITTO

	<u><u>2 666 617,72</u></u>	<u><u>2 485 489,98</u></u>
--	----------------------------	----------------------------

TASE

31.12.2017

31.12.2016

VASTAAVAA

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomat oikeudet	298 470,06	411 513,58
Muut pitkävaikutteiset menot	926 094,53	1 280 640,82
Ennakkomaksut	1 657 771,00	41 088,34
Aineettomat hyödykkeet	2 882 335,59	1 733 242,74

SIJOITUKSET

Kiinteistösijoitukset		
Kiinteistöt ja kiint.osakk.	25 587 989,15	27 225 941,25
Muut sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	122 683 148,63	101 616 532,44
Rahoitusmarkkinavälineet	29 004 920,68	37 804 599,42
Talletukset	0,00	2 700 000,00
Muut sijoitukset	151 688 069,31	142 121 131,86
Sijoitukset	177 276 058,46	169 347 073,11

SAAMISET

Ensivakuutustoiminnasta	23 017 419,22	24 325 546,25
Jälleenvakuutustoiminnasta	1 865 209,99	7 191 478,75
Muut saamiset	7 942 449,61	8 606 044,87
Laskennallinen verosaaminen	29 238,21	30 336,61
Saamiset	32 854 317,03	40 153 406,48

MUU OMAISUUS

Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	1 134 801,52	980 975,64
Rahat ja pankkisaamiset	11 884 421,80	6 667 278,89
Muu omaisuus	177 434,23	173 934,23
Muu omaisuus	13 196 657,55	7 822 188,76

SIIRTOSAAMISET

Korot ja vuokrat	523 511,49	657 582,68
Muut siirtosaamiset	166 908,64	141 907,81
Siirtosaamiset	690 420,13	799 490,49

VASTAAVAA YHTEENSÄ

226 899 788,76

219 855 401,58

TASE

31.12.2017

31.12.2016

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Pohjarahasto	504 563,78	504 563,78
Takuupääoma	10 145 096,81	10 145 096,81
Ylikurssirahasto	7 871,19	7 871,19
Muut rahastot		
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	225 000,00	225 000,00
Muut rahastot	219 217,60	219 217,60
Muut rahastot	444 217,60	444 217,60
Ed.tilikausien voitto	23 794 696,08	21 875 880,57
Tilikauden voitto	2 666 617,72	2 485 489,98
Oma pääoma	37 563 063,18	35 463 119,93

VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA

Vakuutusmaksuvastuu	40 747 937,00	41 721 868,00
Korvausvastuu	136 337 918,00	134 192 091,00
Jälleenvakuuttajien osuus	-31 908 080,00	-28 572 791,00
Tasoituspääoma	33 140 144,00	28 838 530,00
Vakuutustekninen vastuuvelka	178 317 919,00	176 179 698,00

VELAT

Ensivakuutustoiminnasta	1 020 799,25	694 421,68
Jälleenvakuutustoiminnasta	3 015 444,00	711 421,16
Muut velat	4 232 656,13	4 346 887,86
Velat	8 268 899,38	5 752 730,70

SIIRTOVELAT

Henkilöstökulujaksotukset	2 555 053,43	2 281 292,45
Muut siirtovelat	194 853,77	178 560,50
Siirtovelat	2 749 907,20	2 459 852,95

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

226 899 788,76

219 855 401,58

RAHOITUSLASKELMA

31.12.2017

31.12.2016

Liiketoiminnan rahavirta

Voitto varsinaisesta toiminnasta/ voitto ennen satunnaisia eriä	3 282 160,35	3 097 386,87
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	2 138 221,00	9 760 650,00
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotukset	1 120 642,39	-493 662,15
Suunnitelman mukaiset poistot	1 068 254,26	1 444 243,39
Muut oikaisut	-1 978 598,81	18 250,12
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	<u>5 630 679,19</u>	<u>13 826 868,23</u>
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liike- saamisten lisäys(-)/vähennys(+)	7 408 159,81	-8 934 482,33
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys(+)/vähennys(-)	<u>2 806 222,93</u>	<u>-1 515 529,25</u>
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	<u>15 845 061,93</u>	<u>3 376 856,65</u>
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	129 384,05	156 671,41
Maksetut välittömät verot	-614 444,23	-610 445,43
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	<u>15 360 001,75</u>	<u>2 923 082,63</u>

Liiketoiminnan rahavirta

15 360 001,75

2 923 082,63

Investointien rahavirta

Investoinnit sijoituksiin(pl.rahavarat)	-9 049 627,74	-355 778,58
Luovutustulot sijoituksista (pl.rahavarat)	1 848 116,36	-176 372,99
Aineettomien ja aineellisten hyödyk- keiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	<u>-2 374 672,99</u>	<u>-405 643,83</u>

Investointien rahavirta

-9 576 184,37

-937 795,40

Rahoituksen rahavirta

Muut rahastot vähennys	-100 000,00	0,00
Maksetut takuupääoman korot	-466 674,47	-355 078,42

Rahoituksen rahavirta

-566 674,47

-355 078,42

Rahavarojen muutos

5 217 142,91

1 630 208,81

Rahavarat tilikauden alussa	6 667 278,89	5 037 070,08
Rahavarat tilikauden lopussa	<u>11 884 421,80</u>	<u>6 667 278,89</u>
	5 217 142,91	1 630 208,81

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

1. VAKUUTUSMAKSUTULO

	31.12.2017	31.12.2016
Vahinkovakuutus		
Ensivakuutus		
Kotimaasta	107 851 399,56	110 836 131,88
Jälleenvakuutus	32 299,43	89 389,17
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	107 883 698,99	110 925 521,05

2. VAKUUTUSMAKSUTULOSTA VÄHENNETYT ERÄT

	31.12.2017	31.12.2016
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	363 379,56	423 438,44
Jakojärjestelmämaksut	3 811 782,42	4 084 591,05
Vakuutusmaksuvero	21 431 592,20	21 801 706,73
Palosuojelumaksu	262 259,72	255 948,56
Liikenneturvallisuusmaksu	229 110,76	320 379,23
Työsuojelumaksu	80 320,68	102 786,58
Yhteensä	26 178 445,34	26 988 850,59

3. KOKONAISLIIKEKULUT TOIMINNOITTAIN

	31.12.2017	31.12.2016
Maksetut korvaukset	7 731 440,97	7 636 552,47
Liikekulut	16 051 653,55	16 468 065,76
Muut kulut	1 443 850,97	1 386 052,41
Sijoitustoiminnan hoitokulut	363 071,75	318 204,95
Yhteensä	25 590 017,24	25 808 875,59

4. TULOSLASKELMAN ERÄ LIIKEKULUT

	31.12.2017	31.12.2016
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	3 541 584,90	3 885 100,86
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot	0,89	37,06
Muut vakuutusten hankintamenot	10 935 322,79	10 839 842,43
Vakuutusten hoitokulut		
Hallintokulut	7 465 621,02	7 786 579,54
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot (-)	5 560 888,95	5 571 905,56
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot (-)	-11 451 765,00	-11 615 399,69
Yhteensä	16 051 653,55	16 468 065,76

5. VAHINKOVAKUUTUKSEN VAKUUTUSLUOKKARYHMÄKOHTAINEN TULOS

	Vakuutus- maksutulo ennen jv:n osuutta	Vakuutus- maksutuotot ennen jv:n osuutta	Korvaus- kulut ennen jv:n osuutta	Liikekulut ennen jv:n palkkioita ja voitto-os.	Jälleen- vakuuttajien osuus	Vakuutustekninen kate ennen tas.määrän muutosta
Ensivakuutus						
Lakisääteinen tapaturma						
2017	4 505 320,51	4 488 790,51	-1 918 572,38	-1 456 705,67	-843 512,00	270 000,46
2016	5 536 527,64	5 546 157,64	-8 164 858,31	-1 650 628,83	1 384 499,10	-2 884 830,40
2015	3 904 306,41	3 910 818,41	-4 563 895,32	-1 689 000,79	-631 299,26	-2 973 376,96
Muu tapaturma ja sairaus						
2017	18 654 968,85	18 289 754,85	-13 898 745,03	-4 858 773,10	202 811,21	-264 952,07
2016	17 167 613,60	16 349 335,60	-14 682 258,08	-4 835 102,10	1 081 680,85	-2 086 343,73
2015	15 590 630,96	15 415 921,96	-17 977 650,73	-4 784 144,15	1 551 851,30	-5 794 021,62
Moottorijoneuvon vastuu						
2017	22 681 965,70	24 641 552,70	-18 130 915,08	-5 551 276,20	732 783,00	1 692 144,42
2016	27 461 420,53	28 059 304,53	-16 076 148,73	-5 710 409,31	-1 679 789,00	4 592 957,49
2015	28 893 790,78	28 354 278,78	-17 890 846,04	-5 834 613,38	3 063 334,88	7 692 154,24
Maa-ajoneuvo						
2017	25 715 042,34	25 466 068,34	-19 000 157,94	-5 519 476,68	184 813,69	1 131 247,41
2016	25 090 371,61	25 218 124,61	-17 027 295,68	-5 552 616,51	-530 860,37	2 107 352,05
2015	25 410 874,00	24 763 836,00	-16 029 660,42	-5 577 181,95	-482 224,58	2 674 769,05
Palo- ja muu omaisuusvahinko						
2017	29 311 249,82	29 184 617,82	-16 081 026,96	-8 171 644,70	-2 582 278,88	2 349 667,28
2016	28 994 685,48	28 323 296,48	-18 772 014,65	-8 496 961,52	-1 343 284,70	-288 964,39
2015	27 313 142,83	26 354 741,83	-19 580 120,55	-8 670 360,31	-102 352,19	-1 998 091,22
Muu ensivakuutus						
2017	6 982 852,34	6 754 546,34	-3 861 384,93	-1 896 666,02	-502 179,40	494 315,99
2016	6 585 513,02	6 488 283,02	-3 623 036,59	-1 788 990,15	-485 728,26	590 528,02
2015	6 325 886,48	6 064 845,48	-4 077 611,63	-1 770 732,63	-155 061,18	61 440,04
Ensivakuutus yhteensä						
2017	107 851 399,56	108 825 330,56	-72 890 802,32	-27 454 542,37	-2 807 562,38	5 672 423,49
2016	110 836 131,88	109 984 501,88	-78 345 612,04	-28 034 708,42	-1 573 482,38	2 030 699,04
2015	107 438 631,46	104 864 442,46	-80 119 784,69	-28 326 033,21	3 244 248,97	-337 126,47
Jälleenvakuutus						
2017	32 299,43	32 299,43	-116 447,08	-48 876,18	36 784,34	-96 239,49
2016	89 389,17	89 389,17	-302 154,04	-48 757,03	94 634,89	-166 887,01
2015	117 890,90	119 320,90	-428 565,33	-47 955,06	135 318,09	-221 881,40
Yhteensä						
2017	107 883 698,99	108 857 629,99	-73 007 249,40	-27 503 418,55	-2 770 778,04	5 576 184,00
2016	110 925 521,05	110 073 891,05	-78 647 766,08	-28 083 465,45	-1 478 847,49	1 863 812,03
2015	107 556 522,36	104 983 763,36	-80 548 350,02	-28 373 988,27	3 379 567,06	-559 007,87
Tasoitustas.määrän muutos						
2017						-4 301 614,00
2016						-834 660,00
2015						-4 237 001,00
Vakuutustekninen kate						
2017						1 274 570,00
2016						1 029 152,03
2015						-4 796 008,87

6. SIOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY

	31.12.2017	31.12.2016
SIJOITUSTOIMINNAN TUOTOT		
Tuotot kiinteistösijoituksista		
Muut tuotot	1 952 806,20	1 545 396,44
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	429 456,69	705 058,04
Korkotuotot	1 245 379,92	1 395 828,80
Muut tuotot	398 581,35	310 455,33
	<u>2 073 417,96</u>	<u>2 411 342,17</u>
Yhteensä	<u>4 026 224,16</u>	<u>3 956 738,61</u>
Arvon alentumisten palautukset	354 320,95	682 599,59
Myyntivoitot	1 848 116,36	838 235,24
Yhteensä	<u><u>6 228 661,47</u></u>	<u><u>5 477 573,44</u></u>
SIJOITUSTOIMINNAN KULUT		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Konserniyrityksille	1 693 480,51	1 333 736,56
Muille	91 144,03	43 852,20
	<u>1 784 624,54</u>	<u>1 377 588,76</u>
Kulut muista sijoituksista	16 856,51	12 990,05
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut	112 527,54	143 681,36
Yhteensä	<u>1 914 008,59</u>	<u>1 534 260,17</u>
Arvon alentumiset	1 474 963,34	188 937,44
Myyntitappiot	0,00	1 014 608,23
Yhteensä	<u><u>3 388 971,93</u></u>	<u><u>2 737 805,84</u></u>
SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO TULOSLASKELMASSA	2 839 689,54	2 739 767,60

TASEEN LIITETIEDOT

7. AINEETTOMIEN JA AINEELLISTEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET

	Aineettomat oikeudet ja pitkä- vaikutteiset menot	Ennakkomaksut Aineettomat oikeudet	Kalusto ja muut ain. hyödykkeet	Ennakkomaksut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	9 125 041,18	306 870,34	3 395 544,71	6 376,87	12 833 833,10
Lisäykset	213 894,76	1 657 771,00	669 708,98	0,00	2 541 374,74
Vähennykset	-30 210,88	-36 733,34	-250 478,07	-6 376,87	-323 799,16
Hankintameno 31.12.	9 308 725,06	1 927 908,00	3 814 775,62	0,00	15 051 408,68
Kertyneet poistot 1.1.	-7 432 886,78	-265 782,00	-2 247 011,71	0,00	-9 945 680,49
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	30 210,88		122 739,75		152 950,63
Tilikauden poistot	-681 484,57	-4 355,00	-378 267,91		-1 064 107,48
-joista it-kertapoistot		-4 355,00			-4 355,00
Kertyneet poistot 31.12.	-8 084 160,47	-270 137,00	-2 502 539,87	0,00	-10 856 837,34
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 224 564,59	1 657 771,00	1 312 235,75	0,00	4 194 571,34

8. KIINTEISTÖSIJOITUSTEN ERITTELY

Kiinteistösijoitusten muutokset

	Kiinteistöt ja kiinteistö- osakkeet
Hankintameno 1.1.	25 650 462,00
Vähennykset	-663 396,41
Hankintameno 31.12.	24 987 065,59
Kertyneet poistot 1.1.	-157 470,74
Tilikauden poistot	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	-157 470,74
Arvonalentumiset 1.1.	-1 896 135,50
Palautukset	253 104,93
Arvonlennukset	-462 660,62
Arvonalentumiset 31.12.	-2 105 691,19
Arvonkorotukset 1.1.	3 629 085,49
Arv.korotuksen palautus	-765 000,00
Arvonkorotukset 31.12.	2 864 085,49
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	25 587 989,15

	31.12.2017	31.12.2016
9. OMASSA KÄYTÖSSÄ OLEVAT KIINTEISTÖT JA KIINTEISTÖOSAKKEET		
Jäljellä oleva hankintahinta	10 681 760,68	10 681 760,68
Kirjanpitoarvo	9 137 009,16	9 197 387,51
Käypä arvo	9 368 957,57	9 409 995,92

10. SIOITUKSET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ

Kiinteistö Oy Turvarinne

Hankintameno 1.1.	6 795 652,64
Arvonalennuksen palautus	204 347,36
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>7 000 000,00</u>

Osakeyhtiö Hämeenkatu 25

Hankintameno 1.1.	4 268 851,77
Arvonalentumiset 1.1.	-218 644,30
Arvonkorotukset 1.1.	2 894 792,53
Arvonkorotuksen palautus 31.12.	-445 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>6 500 000,00</u>

Kiinteistö Oy Hervannan Turva

Hankintameno 1.1.	21 876,77
Arvonkorotukset 1.1.	252 281,89
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>274 158,66</u>

Kiinteistö Oy Hervannan Kauppuri

Hankintameno 1.1.	837 988,94
Arvonkorotukset 1.1.	482 011,06
Arvonkorotuksen palautus 31.12.	-320 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>1 000 000,00</u>

As Oy Hervannan Lauri

Hankintameno 1.1.	1 282 817,58
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>1 282 817,58</u>

Kiinteistö Oy Jankan Liikekeskus

Hankintameno 1.1.	663 396,41
Myynti 1.11 2017	-663 396,41
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>0,00</u>

As Oy Vierumäen Lomagolf

Hankintameno 1.1.	438 912,00
Arvonalennus 31.12.	-28 912,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>410 000,00</u>

As Oy Tampereen Härmälänrannan Turva

Hankintameno 1.1.	6 283 073,75
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>6 283 073,75</u>

Kirjanpitoarvo 31.12. yhteensä

22 750 049,99

11. TYTÄRYHTIÖT

	Kotipaikka	Omistus- osuus
Oy Hämeenkatu 25	Tampere	100,00 %
Kiinteistö Oy Turvarinne	Tampere	100,00 %
Kiinteistö Oy Hervannan Turva	Tampere	100,00 %
Kiinteistö Oy Hervannan Kauppuri	Tampere	100,00 %
As Oy Hervannan Lauri	Tampere	100,00 %
As Oy Vierumäen Lomagolf 1	Heinola	100,00 %
As Oy Tampereen Härmälänrannan Turva	Tampere	100,00 %

12. MUUT OSAKKEET JA OSUUKSET (>0,5 milj.eur)

	Osakk. lkm kpl	Kirjanpito- arvo
Amundi ETF MSCI Emerging Markets UCITS ETF	205 500,00	802 225,81
Amundi MSCI Nordic Ucits ETF	3 650,00	1 294 618,52
LähiTapiola Aasia-Tyynimeri A	201 746,43	2 482 353,17
LähiTapiola Eurooppa Keski-suuret A	47 568,47	1 086 824,99
LähiTapiola Hyvinvointi A	74 055,87	1 913 779,51
LähiTapiola Infra A	91 378,53	1 262 620,00
LähiTapiola Japani A	162 638,79	1 365 926,07
LähiTapiola Kasvu A	102 774,39	1 350 193,82
LähiTapiola Kehittyvät Markkinat A	123 233,21	2 805 478,78
LähiTapiola Maailma 20 A	245 791,21	3 058 543,59
LähiTapiola Skandinavia A	86 993,48	881 270,19
LähiTapiola USA Keski-suuret A	79 343,47	1 214 618,30
LähiTapiola High Yield A	199 456,96	3 839 945,15
LähiTapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A	598 092,49	6 811 187,38
LähiTapiola Korkomaailma A	699 845,74	11 587 401,63
LähiTapiola Pitkäkorko A	258 995,31	4 595 508,11
LähiTapiola Pohjoinen Yrityskorko A	830 833,33	8 985 822,10
LähiTapiola Yrityskorko A	576 242,23	7 352 206,04
NN (L) GI Convertible Opp - I Cap EUR (hedged i)	66 456,90	8 499 999,73
Natixis Loomis Sayles Senior Loan Fund	5 281,16	6 863 000,00
Robeco QI Global Dynamic Duration I EUR	59 193,61	8 307 090,00
UBAM - Euro 10-40 Convertible Bond	49 183,59	5 846 617,55
LähiTapiola Lyhytkorko A	1 436 142,43	20 243 401,56
Winton Diversified Fund (UCITS) EUR I-2 Shares	19 391,95	2 035 631,20
LähiTapiola Asuntorahasto Prime Ky		2 000 000,00
Tapiola KR III Ky		819 787,33

13. AVOIMET SIIJOITUSITOUUMUKSET

LähiTapiola Tampereen Tornit Ky	2 200 000,00
LähiTapiola Tontit II Ky	1 960 975,60
Tapiola KR IV Ky	154 332,73
Tapiola KR III Ky	180 212,67
LähiTapiola Velkasijoitus I Ky	1 931 994,26
Sentica Buyout III Ky	32 085,69
Yhteensä	<u>6 459 600,95</u>

14. SIJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO

	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	216 862,33	59 391,59	270 000,00
Konserniyhtiöosakkeet	20 969 173,45	22 750 049,99	26 610 000,00
Muut kiinteistöosakkeet	3 753 958,01	2 778 547,57	3 002 757,57
	<u>24 939 993,79</u>	<u>25 587 989,15</u>	<u>29 882 757,57</u>
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	123 603 063,91	122 683 148,63	141 969 163,98
Rahoitusmarkkinavälineet	29 109 418,10	29 004 920,68	30 975 220,86
Sijoitukset 31.12.2017	<u>177 652 475,80</u>	<u>177 276 058,46</u>	<u>202 827 142,41</u>
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi jaksotettua nimellis- arvon ja hankintahinnan erotusta	<u>104 497,42</u>		
Kirjanpitoarvo sisältää			
Tuloutettuja arvonkorotuksia		<u>2 864 085,49</u>	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			<u>25 551 083,95</u>

15. OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET TILIKAUDEN AIKANA

	31.12.2017	31.12.2016
Pohjarahasto 31.12.	504 563,78	504 563,78
Takuupääoma 31.12.	10 145 096,81	10 145 096,81
Ylikurssirahasto 31.12.	7 871,19	7 871,19
Muut rahastot		
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot 1.1.	225 000,00	175 000,00
- tilikauden lisäys, siirto voittovaroista	100 000,00	50 000,00
- tilikauden vähennys	-100 000,00	0,00
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot 31.12.	<u>225 000,00</u>	<u>225 000,00</u>
Muut rahastot 31.12	219 217,60	219 217,60
Muut rahastot yhteensä 31.12	444 217,60	444 217,60
Ed.tilikausien voitto 1.1.	24 361 370,55	22 280 958,99
-Jaettu takuupääoman korko	-466 674,47	-355 078,42
-Siirretty käyttörahastoon	-100 000,00	-50 000,00
Tilikauden voitto	<u>2 666 617,72</u>	<u>2 485 489,98</u>
	<u>37 563 063,18</u>	<u>35 463 119,93</u>
VOITONJAKOKELPOISET VARAT:		
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	225 000,00	225 000,00
Muut rahastot	219 217,60	219 217,60
Tilikauden voitto	2 666 617,72	2 485 489,98
+ Ed.tilikausien voitto	23 794 696,08	21 875 880,57
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	<u>26 905 531,40</u>	<u>24 805 588,15</u>

16. TASEeseen SISÄLTYMÄTTÖMÄT LEASINGVASTUUT

Tukirahoitus Oy	
- postimaksukoneet	
Tilikaudella 2018 maksettava määrä	11 277,78
Myöhemmin maksettava määrä	5 805,70
	<u>17 083,48</u>

17. MUUT VASTUUT

Turva kuuluu Lähitapiolan arvonnävero-velvollisuusryhmään	
Kiinteistöinvestointien arvonnäverolain 120§:n mukainen tarkistusvastuu	
10 v. Tarkistuskausi	
Yhtiö	0,00
Muut ryhmän yritykset	44 718 475,09
	<u>44 718 475,09</u>

HENKILÖSTÖÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

18. HENKILÖSTÖKULUT

	2017	2016
Palkat ja palkkiot	12 551 830,76	11 480 550,24
Eläkekulut, perusturva	2 363 518,62	2 120 339,37
Eläkekulut, vapaaehtoinen	2 103,94	214 901,64
Muut henkilösivukulut	519 400,97	705 027,84
Yhteensä	15 436 854,29	14 520 819,09

19. JOHDON PALKAT JA PALKKIOT

Toimitusjohtajat ja toimitusjohtajan sijaiset	374 647,00	383 509,00
Hallitukselle suoritettut palkat ja palkkiot	64 350,00	49 600,00
Hallintoneuvostolle suoritettut palkat ja palkkiot	27 480,00	25 350,00

HENKILÖSTÖN KESKIMÄÄRÄINEN LUKUMÄÄRÄ TILIKAUDEN AIKANA

	2017	2016
Konttorihenkilöstö	277	264
Myyntihenkilöstö	15	17
Kiinteistöhenkilöstö	1	1
	293	282

20. TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

	2017	2016
Tilintarkastuspalkkiot	37 126,96	31 831,10
Veroneuvonta	0,00	6 964,15

21. TUNNUSLUVUT JA ANALYYSIT

	2017	2016	2015	2014	2013
Vakuutusmaksutulo (ennen jv-osuutta), €	107 883 699	110 925 521	107 556 522	101 570 188	90 548 668
Vahinkosuuhde (prosentteina)	65,3	70,9	78,3	76,4	74,3
Korvauskulut ilman perustekorkokulua (+/-), €	40 182 534	44 205 776	46 560 669	42 525 077	36 976 192
Vahinkosuuhde ilman perustekorkokulua (prosentteina)	64,5	70,1	77,3	75,3	73,0
Liikekulusuhde (prosentteina)	25,7	26,1	22,7	21,7	21,4
Yhdistetty kulusuhde (prosentteina)	91,1	97,0	100,9	98,2	95,7
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua (prosentteina)	90,2	96,3	100,0	97,0	94,4
Liikevoitto (+) tai tappio (-), €	7 583 774	3 932 047	4 798 602	5 068 764	6 789 529
Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonkorotusrahaston muutos *) (+/-), €	3 074 895	2 519 827	786 815	4 249 286	-61 208
Kokonaistulos, (+/-) €	10 658 669	6 451 874	5 585 417	9 318 050	6 728 322
Korkokulut ja muut rahoituskulut (+), €	112 528	143 681	20 235	17 839	17 615
Perustekorkokulu (+), €	527 577	494 625	578 215	635 414	651 787
Kokonaispääoman tuotto ilman sij.sid.vakuutusta prosentteina (käyvin arvoin)	4,6	3,0	2,8	4,9	4,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto-% käyvin arvoin sitoutuneelle pääomalle (+/-)	2,8	2,7	3,8	5,3	3,3
Tasoisuusmäärä, €	33 140 144	28 838 530	28 003 870	23 766 869	19 851 307
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	293	282	272	250	241

Tulosanalyysi

	2017	2016	2015	2014	2013
	€	€	€	€	€
Vakuutusmaksutuotot (+/-)	62 337 949	63 032 279	60 236 172	56 466 056	50 644 560
Korvauskulut (-/+)	-40 710 111	-44 700 401	-47 138 884	-43 160 491	-37 627 979
Liikekulut (-)	-16 051 654	-16 468 066	-13 656 296	-12 261 778	-10 833 517
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut (+/-)	0	0	0	0	0
Vakuutustekninen kate ennen tasoisuusmäärän muutosta (+/-)	5 576 184	1 863 812	-559 008	1 043 788	2 183 064
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut, arvonkorotukset ja niiden oikaisut sekä arvomuutokset (+/-)	2 839 690	2 739 768	6 363 011	4 757 495	5 295 536
Muut tuotot ja kulut (+/-)	-832 099	-671 533	-1 005 402	-732 519	-689 071
Osuus osakkuusyritysten voitosta (+) tai tappiosta (-)	0	0	0	0	0
Liikevoitto (+) tai tappio (-)	7 583 774	3 932 047	4 798 602	5 068 764	6 789 529
Tasoisuusmäärän muutos (-/+)	-4 301 614	-834 660	-4 237 001	-3 915 562	-4 953 749
Voitto (+) tai tappio (-) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	3 282 160	3 097 387	561 601	1 153 202	1 835 780
Tilinpäätössiirrot			185 188	99 252	-1 050
Tuloverot ja muut välittömät verot (-/+)	-615 543	-611 897	-151 743	-319 796	-443 192
Tilikauden voitto (+) tai tappio (-)	2 666 618	2 485 490	595 046	932 658	1 391 538

22. Sijoitusjakauma (käyvin arvoin)

	Perusjakauma				Riskijakauma				
	31.12.2017		31.12.2016		31.12.2017		31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%	%	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	144,4	67	131,3	66	144	67	66	66	68
Lainasaamiset ¹⁾	0,0	0	0,0	0	0	0	0	0	0
Joukkovelkakirjalainat	111,9	52	111,3	56	112	52	56	54	57
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	32,5	15	19,9	10	33	15	10	12	10
Osakesijoitukset yhteensä	34,0	16	30,9	16	34	16	16	17	15
Noteeratut osakkeet ³⁾	30,8	14	27,2	14	31	14	14	15	14
Pääomasijoitukset ⁴⁾	0,2	0	0,6	0	0	0	0	1	0
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	3,0	1	3,1	2	3	1	2	2	1
Kiinteistösijoitukset yhteensä	34,7	16	36,0	18	35	16	18	17	17
Suorat kiinteistösijoitukset	29,9	14	31,1	16	30	14	16	14	13
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	4,8	2	4,8	2	5	2	2	4	4
Muut sijoitukset	2,1	1	1,0	1	2	1	1	0	0
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,0	0	0,0	0	0	0	0	0	0
Hyödykesijoitukset	0,0	0	0,0	0	0	0	0	0	0
Muut sijoitukset ⁷⁾	2,1	1	1,0	1	2	1	1	0	0
Sijoitukset yhteensä	215,2	100	199,1	100	215	100	100	100	100
Johdannaisten vaikutus ⁸⁾	0,0	0	0,0	0	0	0	0	0	0
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	215,2	100	199,1	100	215	100	100	100	100
Jvk-salkun modifioitu duraatio	3,64		3,29						

- Sisältää kertyneet korot
- Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat
- Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle
- Sisältää pääomarahastot
- Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt
- Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta
- Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin
- Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/-.
Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.

23. Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

	Sijoitustoiminnan nettotuotto markkina-arvo ⁸⁾	Sitoutunut pääoma ⁹⁾	Tuotto % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto % sitoutuneelle pääomalle					
				31.12.2017		31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
				milj. euroa	milj. euroa	%	%	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	2,4	142,5	1,7	3,3	0,5	4,6	1,6		
Lainasaamiset ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Joukkovelkakirjalainat	2,3	112,1	2,0	4,0	0,5	5,3	1,6		
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	0,1	30,4	0,4	0,6	0,5	0,9	1,8		
Osakesijoitukset yhteensä	2,8	30,2	9,4	1,2	25,6	9,0	10,9		
Noteeratut osakkeet ³⁾	3,0	26,8	11,2	0,5	14,2	10,0	11,4		
Pääomasijoitukset ⁴⁾	-0,2	0,4	-43,1	-4,0	133,6	-12,0	5,6		
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	0,0	3,0	0,1	7,7	143,2	2,0	4,3		
Kiinteistösijoitukset yhteensä	0,9	35,3	2,6	2,9	3,5	5,4	3,0		
Suorat kiinteistösijoitukset	0,7	30,6	2,4	2,1	2,6	6,5	3,0		
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	0,2	4,7	4,0	6,9	6,8	1,6	3,4		
Muut sijoitukset	0,1	1,8	3,8	0,8	0,0	0,0	0,0		
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,1	1,8	3,8	0,8	0,0	0,0	0,0		
Sijoitukset yhteensä	6,2	209,7	3,0	2,9	4,0	5,5	3,6		
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-0,3								
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	5,9	209,7	2,8	2,7	3,8	5,3	3,3		

- Sisältää kertyneet korot
- Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat
- Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle
- Sisältää pääomarahastot
- Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt
- Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta
- Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin
- Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat
Kassavirralle tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta
- Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

KONSERNITULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2017	1.1. - 31.12.2016
VAKUUTUSMAKSUTUOTOT		
Vakuutusmaksutulo	107 860 590,12	110 897 887,38
Jälleenvakuuttajien osuus	-46 519 681,29	-47 041 612,11
Vakuutusmaksuvastuun muutos	973 931,00	-851 630,00
Vakuutusmaksutuotot	<u>62 314 839,83</u>	<u>63 004 645,27</u>
KORVAUSKULUT		
Maksetut korvaukset	-70 863 204,31	-74 056 067,55
Jälleenvakuuttajien osuus	28 961 849,25	37 440 918,93
Korvausvastuun muutos	-2 145 827,00	-4 580 806,00
Jälleenvakuuttajien osuus	3 335 289,00	-3 493 554,00
Korvauskulut	<u>-40 711 893,06</u>	<u>-44 689 508,62</u>
LIIEKULUT	<u>-16 051 653,55</u>	<u>-16 468 065,76</u>
VAKUUTUSTEKNINEN KATE/TULOS ENNEN TASOITUSMÄÄRÄN MUUTOSTA	5 551 293,22	1 847 070,89
TASOITUSMÄÄRÄN MUUTOS	-4 301 614,00	-834 660,00
VAKUUTUSTEKNINEN KATE	<u>1 249 679,22</u>	<u>1 012 410,89</u>
SIJOITUSTOIMINTA		
Sijoitustoiminnan tuotot	6 304 211,18	5 542 601,73
Sijoitustoiminnan kulut	-4 040 272,72	-3 550 677,74
Sijoitustoiminnan nettotuotto	<u>2 263 938,46</u>	<u>1 991 923,99</u>
MUUT TUOTOT JA KULUT		
Muut tuotot	650 037,39	760 236,14
Muut kulut	-1 482 168,69	-1 431 866,21
Muut tuotot ja kulut	<u>-832 131,30</u>	<u>-671 630,07</u>
VOITTO ENNEN VEROJA	2 681 486,38	2 332 704,81
TULOVEROT		
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot	-614 444,23	-610 445,43
Laskenn.verovelan muutos	1 398,80	-1 048,46
Tuloverot	<u>-613 045,43</u>	<u>-611 493,89</u>
VÄHEMMISTÖOSUUDET	<u>0,00</u>	<u>1 720,78</u>
TILIKAUDEN VOITTO	<u><u>2 068 440,95</u></u>	<u><u>1 722 931,70</u></u>

KONSERNITASE

31.12.2017

31.12.2016

VASTAAVAA

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomat oikeudet	299 664,58	412 708,10
Muut pitkävaikutteiset menot	926 094,53	1 280 640,82
Ennakkomaksut	1 657 771,00	41 088,34
Aineettomat hyödykkeet	<u>2 883 530,11</u>	<u>1 734 437,26</u>

SIOITUKSET

Kiinteistösijoitukset		
Kiinteistöt ja kiint.osakk.	20 239 610,51	23 032 356,59
Kiinteistösijoitukset	<u>20 239 610,51</u>	<u>23 032 356,59</u>
Muut sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	122 683 148,63	101 616 532,44
Rahoitusmarkkinavälineet	29 004 920,68	37 804 599,42
Talletukset	0,00	2 700 000,00
Muut sijoitukset	<u>151 688 069,31</u>	<u>142 121 131,86</u>
Sijoitukset	<u>171 927 679,82</u>	<u>165 153 488,45</u>

SAAMISET

Ensivakuutustoiminnasta	23 017 419,22	24 325 546,25
Jälleenvakuutustoiminnasta	1 865 209,99	7 191 478,75
Muut saamiset	7 942 449,61	8 606 044,87
Laskennallinen verosaaminen	29 238,21	30 336,61
Saamiset	<u>32 854 317,03</u>	<u>40 153 406,48</u>

MUU OMAISUUS

Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	1 134 801,52	980 975,64
Aineelliset hyödykkeet	<u>1 134 801,52</u>	<u>980 975,64</u>
Rahat ja pankkisaamiset	12 145 234,52	6 873 236,75
Muu omaisuus	177 434,23	173 934,23
Muu omaisuus	<u>13 457 470,27</u>	<u>8 028 146,62</u>

SIIRTOSAAMISET

Korot ja vuokrat	523 511,49	657 582,68
Muut siirtosaamiset	179 857,03	157 306,07
Siirtosaamiset	<u>703 368,52</u>	<u>814 888,75</u>

VASTAAVAA YHTEENSÄ

221 826 365,75

215 884 367,56

KONSERNITASE

31.12.2017

31.12.2016

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Pohjarahasto	504 563,78	504 563,78
Takuupääoma	10 145 096,81	10 145 096,81
Ylikurssirahasto	7 871,19	7 871,19
Muut rahastot		
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	225 000,00	225 000,00
Muut rahastot	219 217,60	219 217,60
Muut rahastot	444 217,60	444 217,60
Ed.tilikausien voitto	19 177 964,64	18 021 707,41
Tilikauden voitto	2 068 440,95	1 722 931,70
Oma pääoma	32 348 154,97	30 846 388,49

VÄHEMMISTÖOSUUS

0,00

526 301,32

VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA

Vakuutusmaksuvastuu	40 747 937,00	41 721 868,00
Korvausvastuu	136 337 918,00	134 192 091,00
Jälleenvakuuttajien osuus	-31 908 080,00	-28 572 791,00
Tasoitusmäärä	33 140 144,00	28 838 530,00
Vakuutustekninen vastuuelka	178 317 919,00	176 179 698,00

VELAT

Ensivakuutustoiminnasta	1 020 799,25	694 421,68
Jälleenvakuutustoiminnasta	3 015 444,00	711 421,16
Muut velat	4 232 656,13	4 346 887,86
Laskennallinen verovelka	40 677,00	43 174,20
Velat	8 309 576,38	5 795 904,90

SIIRTOVELAT

Henkilöstökulujaksotukset	2 555 053,43	2 281 292,45
Muut siirtovelat	295 661,97	254 782,40
Siirtovelat	2 850 715,40	2 536 074,85

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

221 826 365,75

215 884 367,56

KONSERNI RAHOITUSLASKELMA

31.12.2017

31.12.2016

Liiketoiminnan rahavirta

Voitto varsinaisesta toiminnasta/ voitto ennen satunnaisia eriä	2 681 486,38	2 332 704,81
Oikaisut		
Vakuutustekninen vastuuvelan muutos	2 138 221,00	9 760 650,00
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonkorotukset	1 120 642,39	-493 662,15
Suunnitelman mukaiset poistot	1 919 581,33	2 247 194,85
Muut oikaisut	-1 846 455,42	19 701,58
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	<u>6 013 475,68</u>	<u>13 866 589,09</u>
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liike- saamisten lisäys(-)/vähennys(+)	7 410 609,68	-8 937 274,47
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys(+)/vähennys(-)	<u>2 828 312,03</u>	<u>-1 503 783,24</u>
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	<u>16 252 397,39</u>	<u>3 425 531,38</u>
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	0,00	156 671,41
Maksetut välittömät verot	-613 045,43	-611 493,89
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	<u>15 639 351,96</u>	<u>2 970 708,90</u>

Liiketoiminnan rahavirta

15 639 351,96

2 970 708,90

Investointien rahavirta

Investoinnit sijoituksiin(pl.rahavarat)	-7 894 833,76	388 118,88
Luovutustulot sijoituksista (pl.rahavarat)	1 320 154,10	-176 372,99
Aineettomien ja aineellisten hyödyk- keiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	<u>-3 226 000,06</u>	<u>-1 208 595,29</u>
Investointien rahavirta	<u>-9 800 679,72</u>	<u>-996 849,40</u>

Rahoituksen rahavirta

Muut rahastot vähennys	-100 000,00	0,00
Maksetut takuupääoman korot	-466 674,47	-355 078,42
Rahoituksen rahavirta	<u>-566 674,47</u>	<u>-355 078,42</u>

Rahavarojen muutos

5 271 997,77

1 618 781,08

Rahavarat tilikauden alussa	6 873 236,75	5 254 455,67
Rahavarat tilikauden lopussa	12 145 234,52	6 873 236,75

Rahavarojen muutos

5 271 997,77

1 618 781,08

KONSERNITULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

24. VAKUUTUSMAKSUTULO

	31.12.2017	31.12.2016
Vahinkovakuutus		
Ensivakuutus		
Kotimaasta	107 851 399,56	110 808 498,21
Jälleenvakuutus	32 299,43	89 389,17
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	107 883 698,99	110 897 887,38

25. VAKUUTUSMAKSUTULOSTA VÄHENNETYT ERÄT

	31.12.2017	31.12.2016
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	363 379,56	423 438,44
Jakojärjestelmämaksut	3 811 782,42	4 084 591,05
Vakuutusmaksuvero	21 431 592,20	21 801 706,73
Palosuojelumaksu	262 259,72	255 948,56
Liikenneturvallisuusmaksu	229 110,76	320 379,23
Työsuojelumaksu	80 320,68	102 786,58
	26 178 445,34	26 988 850,59

26. KOKONAISLIIKEKULUT TOIMINNOITTAIN

	31.12.2017	31.12.2016
Maksetut korvaukset	7 731 440,97	7 636 552,47
Liikekulut	16 051 653,55	16 468 065,76
Muut kulut	1 443 850,97	1 386 052,41
Sijoitustoiminnan hoitokulut	363 071,75	318 204,95
Yhteensä	25 590 017,24	25 808 875,59

27. TULOSLASKELMAN ERÄ LIIKEKULUT

	31.12.2017	31.12.2016
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	3 541 584,90	3 885 100,86
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot	0,89	37,06
Muut vakuutusten hankintamenot	10 935 322,79	10 839 842,43
Vakuutusten hoitokulut		
Hallintokulut	7 465 621,02	7 786 579,54
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot (-)	5 560 888,95	5 571 905,56
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot (-)	-11 451 765,00	-11 615 399,69
Yhteensä	16 051 653,55	16 468 065,76

28. SIOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY

KONSERNI

	31.12.2017	31.12.2016
SIJOITUSTOIMINNAN TUOTOT		
Tuotot kiinteistösijoituksista		
Muut tuotot	2 028 355,91	1 610 424,73
	<u>2 028 355,91</u>	<u>1 610 424,73</u>
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	429 456,69	705 058,04
Korkotuotot	1 245 379,92	1 395 828,80
Muut tuotot	398 581,35	310 455,33
	<u>2 073 417,96</u>	<u>2 411 342,17</u>
Arvonalentumisten palautukset	354 320,95	682 599,59
Myyntivoitot	1 848 116,36	838 235,24
Yhteensä	<u>6 304 211,18</u>	<u>5 542 601,73</u>
SIJOITUSTOIMINNAN KULUT		
Kulut kiinteistösijoituksista	1 803 453,30	1 395 679,20
Kulut muista sijoituksista	16 856,51	12 990,05
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut	112 527,54	143 681,36
	<u>1 932 837,35</u>	<u>1 552 350,61</u>
Arvonalennukset	1 474 963,34	188 937,44
Rakennusten suunnitelmapoistot	632 472,03	794 781,46
Myyntitappiot	0,00	1 014 608,23
Yhteensä	<u>4 040 272,72</u>	<u>3 550 677,74</u>
SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO TULOSLASKELMASSA	<u>2 263 938,46</u>	<u>1 991 923,99</u>

KONSERNITASEEN LIITETIEDOT

29. AINEETTOMIEN JA AINEELLISTEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET

	Aineettomat oikeudet ja pitkä- vaikutteiset menot	Ennakkomaksut aineettomat oikeudet	Kalusto	Ennakkomaksut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	9 126 235,70	306 870,34	3 395 544,71	6 376,87	12 835 027,62
Lisäykset	213 894,76	1 657 771,00	669 708,98	0,00	2 541 374,74
Vähennykset	-30 210,88	-36 733,34	-250 478,07	-6 376,87	-323 799,16
Hankintameno 31.12.	9 309 919,58	1 927 908,00	3 814 775,62	0,00	15 052 603,20
Kertyneet poistot 1.1.	-7 432 886,78	-265 782,00	-2 247 011,71	0,00	-9 945 680,49
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	30 210,88	0,00	122 739,75		152 950,63
Tilikauden poistot	-681 484,57	-4 355,00	-378 267,91		-1 064 107,48
- joista it-kertapoistot		-4 355,00			
Kertyneet poistot 31.12.	-8 084 160,47	-270 137,00	-2 502 539,87	0,00	-10 856 837,34
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 225 759,11	1 657 771,00	1 312 235,75	0,00	4 195 765,86

30. KIINTEISTÖSIJOITUSTEN ERITTELY

Kiinteistösijoitusten muutokset

	Kiinteistöt ja kiinteistö- osakkeet
Hankintameno 1.1.	30 697 664,83
lisäykset	253 104,93
vähennykset	-1 643 870,98
Hankintameno 31.12.	29 306 898,78
Kertyneet poistot 1.1.	-11 319 621,92
Tilikauden poistot	-636 980,03
Kertyneet poistot 31.12.	-11 956 601,95
Arvonkorotukset 1.1.	3 654 313,68
Tilikauden arvonkorotuksen palautus	-765 000,00
Arvonkorotukset 31.12.	2 889 313,68
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	20 239 610,51

**31. OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET TILIKAUDEN AIKANA
KONSERNI**

	31.12.2017	31.12.2016
Pohjarahasto 31.12.	504 563,78	504 563,78
Takuupääoma 31.12.	10 145 096,81	10 145 096,81
Ylikurssirahasto 31.12.	7 871,19	7 871,19
Muut rahastot		
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot 1.1.	225 000,00	175 000,00
- tilikauden lisäys, siirto voittovaroista	100 000,00	50 000,00
- tilikauden vähennys	-100 000,00	0,00
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot 31.12.	<u>225 000,00</u>	<u>225 000,00</u>
Muut rahastot 31.12	219 217,60	219 217,60
Muut rahastot yhteensä 31.12	444 217,60	444 217,60
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	19 744 639,11	18 426 785,83
- Jaettu takuupääoman korko	-466 674,47	-355 078,42
- Siirretty käyttörahastoon	-100 000,00	-50 000,00
	<u>19 177 964,64</u>	<u>18 021 707,41</u>
Tilikauden voitto	2 068 440,95	1 722 931,70
	<u>21 246 405,59</u>	<u>19 744 639,11</u>
	<u>32 348 154,97</u>	<u>30 846 388,49</u>

VÄHEMMISTÖOSUUS

Vähemmistöosuus 1.1.	526 301,32	528 022,10
- tilikauden muutos	-526 301,32	-1 720,78
Vähemmistöosuus 31.12.	<u>0,00</u>	<u>526 301,32</u>

32. TASEeseen SISÄLTYMÄTTÖMÄT LEASINGVASTUUT

Tukirahoitus Oy		
- postimaksukoneet		
Tilikaudella 2018 maksettava määrä	11 277,78	
Myöhemmin maksettava määrä	5 805,70	
	<u>17 083,48</u>	

33. MUUT VASTUUT

Turva kuuluu Lähitapiolan arvonlisäverovelvollisuusryhmään		
Kiinteistöinvestointien arvonlisäverolain 120§:n mukainen tarkistusvastuu		
10 v. Tarkistuskausi		
Yhtiö	0,00	
Muut ryhmän yritykset	44 718 475,09	
	<u>44 718 475,09</u>	

KONSERNIN HENKILÖSTÖÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

34. HENKILÖSTÖKULUT

	2017	2016
Palkat ja palkkiot	12 551 830,76	11 480 550,24
Eläkekulut, perusturva	2 363 518,62	2 120 339,37
Eläkekulut, vapaaehtoinen	2 103,94	214 901,64
Muut henkilösivukulut	519 400,97	705 027,84
Yhteensä	15 436 854,29	14 520 819,09

35. JOHDON PALKAT JA PALKKIOT

Toimitusjohtajat ja toimitusjohtajan sijaiset	374 647,00	383 509,00
Hallitukselle suoritettut palkat ja palkkiot	64 350,00	49 600,00
Hallintoneuvostolle suoritettut palkat ja palkkiot	27 480,00	25 350,00

HENKILÖSTÖN KESKIMÄÄRÄINEN LUKUMÄÄRÄ TILIKAUDEN AIKANA

	2017	2016
Konttorihenkilöstö	277	264
Myyntihenkilöstö	15	17
Kiinteistöhenkilöstö	1	1
	293	282

36. TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

	2017	2016
Tilintarkastuspalkkiot	39 556,96	33 914,30
Veroneuvonta	0,00	6 964,15

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

RISKIT JA RISKIENHALLINTA

RISKIENHALLINNAN YLEISET PERIAATTEET

Riskiennhallinnalla tarkoitetaan liiketoiminnasta aiheutuvien ja liiketoimintaan olennaisesti liittyvien riskien tunnistamista, arviointia, rajoittamista ja valvontaa. Riskiennhallinnalla varaudutaan muuttuvista ulkoisista ja sisäisistä olosuhteista johtuviin uhkiin ja mahdollisuuksiin, jotta yhtiön strategian ja toimintasuunnitelman mukaiset tavoitteet saavutetaan.

Vahinkovakuutusyhtiöllä on oltava yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskiennhallintajärjestelmät. Vakuutusyhtiölain mukaan vahinkovakuutusyhtiön riskiennhallintajärjestelmän tulee kattaa ainakin

1. vakuutusten myöntäminen
2. myönnettyistä vakuutuksista johtuvien vastuiden merkitseminen vastuuvélkaan
3. varojen ja vastuiden hallinta
4. sijoitukset
5. maksuvalmius
6. keskittymäriskin hallinta
7. operatiivisten riskien hallinta
8. jälleenvakuutuksen järjestäminen ja muut riskiennvähentämiskeinot.

Turvan riskiennhallinta perustuu voimassa oleviin viranomaismääräyksiin sekä yhtiössä määriteltyihin riskiennhallinnan periaatteisiin. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Turvan hallituksella on kokonaisvastuu yhtiön riskiennhallinnan järjestämisestä. Hallitus vahvistaa riskiennhallinnan tavoitteet, riskinottohalukkuuden, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitus vahvistaa vuosittain riskiennhallintapolitiikan, taloudellisten riskien hallintaa koskevat toimintaperiaatteet sekä ORSA-politiikan, joissa on kuvattu riskiennhallinnan järjestämisen yleiset periaatteet.

Politiikoissa ja toimintaperiaateissa määriteltyjä periaatteita täydennetään ja täsmennetään suunnitelmissa, joista keskeisimmät ovat toimintasuunnitelma, sijoitussuunnitelma sekä riskien- ja vakavaraisuudenhallintasuunnitelma. Hallitus vahvistaa vuosittain yhtiön riskien- ja vakavaraisuudenhallintasuunnitelman, sijoitussuunnitelman ja muut riskiennhallintaa käsittelevät suunnitelmat. Lisäksi hallitus valvoo suunnitelmien toteuttamista ja noudattamista sekä seuraa säännöllisesti riskiennhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallintasuunnitelmassa esitetään kokonaiskuva yhtiön riskikantokyvystä ja riskinottohalukkuudesta, joiden perusteella suunnitelmassa määritellään riskinsietokyvyn vaihteluvälit sekä niiden edellyttämät liiketoimintaa ohjaavat toimenpiteet. Riskinsietokyvyn vaihteluvälit ja toimenpiteet esitetään erikseen vakavaraisuusasemalle, vakuustoitinnalle ja sijoitustoitinnalle. Riskien- ja vakavaraisuudenhallintasuunnitelma päivitetään vuosittain ja aina, kun liiketoiminnan olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallintasuunnitelmaan sisältyy yhtiön koko toiminnan kattava riskikartoitus, jossa tunnistetaan, mitataan, seurataan, hallitaan sekä raportoidaan toimintaympäristön ja strategian riskit, taloudelliset riskit sekä operatiiviset riskit. Riskiennhallinnan politiikoissa ja suunnitelmissa käytettävä riskien luokittelu on kuvattu seuraavassa kaaviossa; toimintaympäristön ja strategian riskit sekä operatiiviset riskit sisältyvät Turvassa riskiennhallintapolitiikkaan, ja vakavaraisuuden hallinta ja pääoman hallinta sisältyvät taloudellisten riskien hallintaa koskeviin toimintaperiaatteisiin.

Turvan johtoryhmä tekee vuosittain toimintaympäristön ja strategisten riskien, taloudellisten riskien ja operatiivisten riskien kartoituksen. Myös esimiehet ja liiketoimintayksiköt tarkastelevat riskejä osana vuosisuunnittelua. Riskeille arvioidaan toteutumisen todennäköisyys ja toteutumisen vaikutus. Näiden lukujen tulo osoittaa riskin kokonaismerkityksen. Riskikartoitus tehdään Granite ERSM -järjestelmässä, joka tuottaa riskienarviointiraportin. Mikäli jokin riski ylittää tietyn pisterajan, sen katsotaan vaativan välittömiä toimenpiteitä ja riskin suhteen laaditaan yksilöity hallintasuunnitelma. Järjestelmää päivitetään jatkuvasti, ja sen avulla myös huolehditaan riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta.

Raportointi, sisäinen valvonta ja riskienhallinta on organisoitu Turvassa siten, että toimitusjohtajalle raportoivat liiketoimintayksiköiden johtajat. Toimitusjohtaja ja johto vastaavat riskienhallinnan käytännön valmistelusta, toteuttamisesta ja toteuttamisen seurannasta. Liiketoimintayksiköt vastaavat oman toimintansa riskien kartoittamisesta ja niihin liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta sekä sisäisestä valvonnasta.

Hallitukselle raportoivat toimitusjohtajan lisäksi kolme liiketoiminnasta riippumatonta toimintoa sekä aktuaaritoiminto. Riippumattomia toimintoja ovat riskienhallintatoiminto, compliance-toiminto ja sisäinen tarkastus. Riskienhallintatoiminnon tehtävänä on avustaa liiketoimintaa tehokkaan riskienhallinnan varmistamiseksi. Toiminto seuraa riskienhallintajärjestelmän toimivuutta ja yhtiöiden riskiprofiilia kokonaisuutena sekä raportoi riskeille altistumisesta hallitukselle. Compliance-toiminto on osa Turvan riskienhallintaa, jossa sen tavoitteena on tukea liiketoimintaa erityisesti juridisten ja compliance-riskien hallinnassa sekä valvoa ja raportoida näistä hallitukselle ja johdolle. Sisäinen tarkastus tukee Turvan johtoa ja hallitusta riskienhallinnan ja valvonnan toteuttamisessa ja kehittämisessä. Sisäinen tarkastus arvioi yhtiön sisäisen valvonnan ja muun hallinnon riittävyyttä ja tehokkuutta ja raportoi näistä yhtiön hallitukselle. Turva ostaa sisäisen tarkastuksen palvelut LähiTapiola-ryhmältä. Aktuaaritoiminnon tehtävä on tukea liiketoimintaa ja osallistua riskienhallintajärjestelmän tehokkaaseen täytäntöönpanoon. Lisäksi aktuaaritoiminto koordinoi vastuuvelan laskentaa ja vakavaraisuutta sekä raportoi hallitukselle vakuutusyhtiölain edellyttämällä tavalla.

Riskienhallinnan vastuut ja eri osapuolten tehtävät on kuvattu seuraavassa taulukossa:

Taso	Toimija	Tavoite
1 Linjaorganisaation yksiköt toteuttavat ja vastaavat	Liiketoiminta: <ul style="list-style-type: none"> Hallitus Toimitusjohtaja Johtajat Palvelujohtajat, päälliköt ja palveluesimiehet Liiketoimintayksiköt 	Linjaorganisaation yksiköt toteuttavat strategiaa ja <u>vastaavat riskienhallinnasta</u> oman vastualueensa osalta. Tavoitteena on <ul style="list-style-type: none"> hallita liiketoiminnan riskejä lainsäädännön ja Turvan toimintapolitiikkojen mukaisesti.
1,5 Osallistuvat valvovat toiminnot/toimijat	Osallistuvat valvovat toiminnot/toimijat <ul style="list-style-type: none"> Aktuaaritoiminto Vastuullinen vakuutusmatematiikka (Turvan liiketoimintayksiköistä riippumaton) 	Tavoitteena on <ul style="list-style-type: none"> <u>tukea</u> liiketoimintaa, ja <u>osallistua</u> riskienhallintaan VYL:n edellyttämällä tavalla, valvoa vastuuvelan laskentaa ja vakavaraisuutta VYL:n edellyttämällä tavalla. antaa lausunnot ja raportoida hallitukselle VYL:n edellyttämällä tavalla.
2 Riippumattomat valvovat toiminnot	Tuki- ja kontrollitoiminnot: <ul style="list-style-type: none"> Compliance-toiminto Riskienhallintatoiminto 	Tavoitteena on <ul style="list-style-type: none"> <u>tukea</u> liiketoimintaa riskienhallintaprosessin toteuttamisessa sekä kehittää valmiuksia riskienhallinnassa <u>valvoa</u> ja raportoida hallitukselle ja johdolle, että riskienhallinta täyttää lainsäädännön vaatimukset ja yhtiön tavoitteet.
3 Riippumattomat tarkastavat toiminnot	Sisäiset varmennustoiminnot: <ul style="list-style-type: none"> Sisäinen tarkastus 	Tavoitteena on <ul style="list-style-type: none"> varmistaa riskienhallintaprosessin toimivuus Turvan toimintaperiaatteiden ja lainsäädännön vaatimusten mukaisesti.
Ulkoiset tarkastavat toiminnot	Ulkoiset varmennustoiminnot: <ul style="list-style-type: none"> Tilintarkastajat Viranomaiset 	Tavoitteena on <ul style="list-style-type: none"> varmistaa riskienhallintaprosessin toimivuus Turvan toimintaperiaatteiden ja lainsäädännön vaatimusten mukaisesti.

VAKAVARAIKUUDEN HALLINTA

Vakavaraisuudenhallinnan tavoitteena on edistää omistaja-asiakkaiden taloudellista turvaa ja sen jatkuvuutta sekä tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Hyvän vakavaraisuusaseman merkitys on Turvalle keskinäisenä yhtiönä erittäin suuri.

Turvan vakavaraisuuden hallinnan keskeiset periaatteet ovat seuraavat:

- vakavaraisuuden tarkoituksena on taata vakuutuksenottajien edut
- vakavaraisuus pidetään tavoitevyöhykkeellä
- tulostavoitteet suunnitellaan pitkällä tähtäimellä vakavaraisuustavoitteiden mukaisesti
- voitonjako on mahdollista silloin, kun välitöntä vakavaraisuuden täydentämistarvetta ei ole.

Vakavaraisuuden hallinnan lähtökohtana on, että yhtiöllä on riittävästi vakavaraisuuspääomaa velvoitteiden täyttämiseksi ottaen huomioon odotetut ja odottamattomat tappiot. Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on

- varmistaa, että vakavaraisuusasema täyttää lakisääteiset vaatimukset ja sisäiset vakavaraisuustavoitteet
- varmistaa, että liiketoiminnan riskinotto on määritellyn riskinottohalukkuuden mukaista
- varmistaa, että vakavaraisuusasema täyttää lakisääteiset vaatimukset myös liiketoimintaennusteissa sekä odottamattomissa mutta mahdollisissa stresseissä tai skenaarioissa
- määritellä ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet, joilla varmistetaan vakavaraisuusasemaan liittyvien vaatimusten ja tavoitteiden täytyminen.

Vakavaraisuuden hallinta Turvassa perustuu siihen, että yhtiö täyttää Solvenssi II:n lakisääteiset vakavaraisuusvaatimukset MCR:n ja SCR:n. Näiden lisäksi Turva pyrkii täyttämään yhtiön riskienhallintasuunnitelmassa asetetut sisäiset vakavaraisuustavoitteet. Turvassa noudatetaan riskien- ja vakavaraisuudenhallintasuunnitelmassa ja muissa suunnitelmissa (mm. sijoitussuunnitelma) määriteltyjä vakavaraisuuden hallinnan ja riskienhallinnan periaatteita ja toimenpiteitä.

Vakavaraisuuden hallinnan organisointi, prosessit ja vastuut sekä pääomanhallinnan menetelmät esitetään osana taloudellisten riskien hallintaa koskevia toimintaperiaatteita. Esitetyt periaatteita täydennetään riskien- ja vakavaraisuudenhallintasuunnitelmassa. Pääomanhallinnan perusprosessi koostuu ennalta määritellyistä toimenpiteistä, kun yhtiön vakavaraisuus on liikennevalojärjestelmän eri vyöhykkeillä. Vuonna 2017 vakavaraisuusasemaa valvottiin liikennevalolla, joka perustuu solvenssisuhteeseen, jossa solvenssisuhde = oma varallisuus / SCR-vaatimus. Vuonna 2017 vakavaraisuus oli koko toimintavuoden vihreän liikennevalon alueella. Vakavaraisuudesta esitetään erikseen julkinen vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskeva kertomus tilinpäätöksen jälkeen.

Turvan toimintasuunnitelman tavoitteiden ja budjetin toteutumisen seuranta sekä neljännesvuosittaiset vakavaraisuuslaskelmat ovat keskeiset menetelmät yhtiön taloudellisen aseman seuraamiseksi. Myös osavuosilaskelmilla, syksyisin laadittavalla tilinpäätösennusteella sekä strategiakauden vakavaraisuuskehityksen ennakkoinnilla on Turvassa keskeinen rooli pääoman kehittymisen arvioinnissa. Yhtiön ORSA-prosessissa ja ORSA-raportissa ennakoidaan vakavaraisuusaseman kehittymistä erilaisissa liiketoiminnan ja toimintaympäristön skenaarioissa ja stressatuissa olosuhteissa. ORSA-raportti hyväksyttiin Turvan hallituksessa toukokuussa 2017.

VAKUUTUSRISKIEN HALLINTA

Riskien määrittely ja riskienhallintastrategiat

Turva myöntää vakuutuksia toimilupansa mukaisesti vahinkovakuutuslajeissa. Vakuutusriskeillä tarkoitetaan vakuutusliiketoimintaan liittyviä riskejä, joita ovat mm. hinnoitteluriskit, asiakas- ja riskinvalintaan liittyvät riskit, vastuuvelan varaus- ja markkinariskit sekä suurvahinkoriskit.

Hinnoitteluriski tarkoittaa vakuutusmaksujen kattavuutta suhteessa vakuutus sopimuksista aiheutuviin korvaussuorituksiin ja liikekuluihin. Tärkeimmät hinnoitteluriskit liittyvät tariffimallien riskimaksujen riittävyyteen. Riskimaksujen riittävyyttä ja vakuutuslajien kannattavuutta arvioitaessa korvauskulujen seuranta on tärkeää. Myös asiakas- ja riskinvalinta vaikuttaa riskimaksujen riittävyyteen.

Varausriskillä tarkoitetaan tappioriskiä, joka johtuu vastuuvelan laskennassa tehtävien oletusten epävarmuudesta tai arvioitujen ja toteutuvien korvausten tai liikekulujen kassavirtojen epäedullisista poikkeamista. Näiden epäedullisten poikkeamien riskitekijöitä ovat mm. pitkäikäisyys-, muutos- ja kustannusriskit.

Pitkäikäisyysriski johtuu odotettua pienemmästä kuolleisuudesta vastuissa, joiden laskennassa käytetään kuolleisuusmallia. Muutosriskillä tarkoitetaan tappioriskiä, joka johtuu odottamattomasta epäedullisesta muutoksesta vastuun määrässä. Riski liittyy erityisesti sellaisiin vastuisiin, joista ei varaushetkellä ole vielä riittävästi informaatiota. Turvassa henkilövahingot käsitellään ja varaukset tehdään vahinkokohtaisesti lääketieteelliseen arvioon perustuen ja varausohjeita noudattaen. Suurten omaisuusvahinkojen varaukset tehdään laskuperusteiden mukaan. Tuntemattomia vahinkoja varten korvausvastuuseen tehdään vakuutusluokakohtaisesti kollektiivinen varaus, joka sisältää varmuusmarginaalin.

Vastuuvelan markkinariskeillä tarkoitetaan riskiä, joka johtuu odotettua suuremmasta inflaatiosta tai korkotason odottamattomasta muutoksesta. Inflaatoriski johtuu odottamattomasta kustannusten noususta. Inflaatoriski liittyy kassavirrallaan pitkäkestoisiin vahinkoihin, joita ovat erityisesti lakisääteisten vakuutuslajien eläkeuotoiset korvaukset ja sairaanhoitoon ja kuntoutukseen liittyvät korvaukset. Eläkkeiden indeksikorotuksia ja yli 9 vuotta vanhoihin vahinkoihin liittyviä sairaanhoitokuluja ja lääkinnällisen kuntoutuksen kuluja ei varata vastuuelkaan, vaan niiden vuotuinen rahoitus tapahtuu jakojärjestelmällä. Jakojärjestelmään osallistuvat lain mukaan kaikki lakisääteisiä vakuutuslajeja harjoittavat vakuutusyhtiöt. Jakojärjestelmä suojaa inflaation aiheuttamaa riskiä vastuuvelan riskienhallinnassa.

Vastuuvelan korkoriski tarkoittaa sellaista odottamatonta korkotason muutosta, jonka seurauksena eläkevarausten diskonttauksessa käytettävää laskuperustekorkoa joudutaan pienentämään ja varauksia kasvattamaan. Vastuuvelan korkoriski liittyy vain diskontattuun vastuuelkaan, eli nykykäytännön mukaisesti tilinpäätöksessä vain eläkevarauksiin. Turvassa diskonttauskoron määrittämiseksi neuvotellaan yhtiön vastuullisen vakuutusmatemaatikon ja varainhoitajan kanssa. Turva noudattaa tavallisesti yhtiöryhmän yhteisiä linjauksia laskuperustekorun tasosta.

Jälleenvakuutuksen tehtävänä vahinkovakuutusyhtiössä on pienentää yhtiön omalle vastuulle jäävää riskiä ja tätä kautta varmistaa yhtiön vakavaraisuuden säilyminen ja likviditeetin turvaaminen. Käytännössä kaikki vakuutuslajit suojataan jälleenvakuutuksella omavastuun – joka jää ensivakuuttajan itsensä vastattavaksi – ylittäviltä osin.

Vakuutustekniseen vastuuelkaan kuuluu myös tasoitusmäärä, joka on varaus tulevien korkean vahinkosuhteen vuosien tuloksen tasaamiseksi. Tasoitusmäärän laskentaperiaatteet määritellään viranomais määräyksissä, ja laskennassa käytettävät yhtiökohtaiset parametrit esitetään laskuperusteissa. Finanssivalvonta on vahvistanut Turvan tasoitusmäärän laskuperusteet. Yhtiön tavoitteena on pitää tasoitusmäärä tavoitemäärää suurempana. Tasoitusmäärän merkittävistä muutoksista ilmoitetaan yhtiön johtoryhmälle ja hallitukselle.

Riskienhallintaprosessit

Vakuutustuotteiden hinnoittelussa pyritään pitkällä aikavälillä riskivastaavuuteen. Vakuutuslajien ja vakuutustuotteiden vahinkosuhteita seurataan säännöllisesti. Vuosittain tehdään vakuutusluokkaryhmäkohtaiset kannattavuuslaskelmat, joissa otetaan huomioon myös va-

kuutusluokkaryhmälle kohdistuvat varausten muutokset, jälleenvakuutusmaksut ja sijoitus-toiminnan nettotuotot. Uusien vakuutustuotteiden hinnoittelussa otetaan huomioon vastaavat seikat.

Liikenne- ja autovakuutuksessa (eli vakuutusluokissa moottoriajoneuvonvastuu ja maa-ajoneuvot) hinnoitteluriskiä pienennetään käytössä olevalla bonusjärjestelmällä, jolloin seuraavan vuoden maksut nousevat vahingon sattuessa. Lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa suurasiakkaiden on valittava erikoismaksujärjestelmä, jolloin asiakkaan omat vahingot vaikuttavat vakuutusmaksun suuruuteen. Liikennevakuutuksen ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kannattavuutta analysoidaan vuosittain Finanssivalvonnalle tehtävillä laajoilla maksututkimuksilla ja muilla selvityksillä.

Turvan johtoryhmä valmistelee vakuutustuotteiden tariffit ja esittää merkittävimmät muutokset päätettäväksi yhtiön hallitukselle. Hinnoittelun linjaukset valmistellaan johtoryhmän käsittelyyn Vakuutus-yksikössä ja Laskentapalveluissa. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksuperusteen laatimiseen osallistuu myös LähiTapiolan Aktuaaripalvelut, ja peruste vahvistetaan Turvan hallituksessa. Vastuullinen vakuutusmatemaatikko osallistuu tariffien valmisteluun oman tehtävänsä mukaisesti. Lisäksi Turvan aktuaaritoiminto antaa hallitukselle kerran vuodessa vakuutusyhtiölain mukaisen lausunnon yhtiön vakuutuspolitiikasta.

Vakuutusten myöntämiseen liittyvää asiakas- ja riskinvalintaa ohjeistetaan mm. asiakasvalinnan ohjeilla sekä riskinvalintaohjeilla kotitalouksille sekä yrityksille ja yhteisöille. Näissä ohjeissa määritellään sallitut vakuutusriskit ja vastuunvalinnan periaatteet. Turvan vakuutus-toiminnan riskinvalintaa tukee myös ns. riskiseula, jolla pyritään systemaattisesti keräämään tietoa ja havainnoimaan mahdollisia ongelmakohtia mm. vakuutustarjouksissa, kannanhoidon toimenpiteissä ja vahinkotapauksissa. Korvaustoiminnassa riskejä pienennetään mm. vahinkokesterin käytöllä sekä vakuutustutkijoiden toiminnalla. Suurien riskikeskittymien vaikutuksia minimoidaan säännöllisillä keskittymien läpikäynneillä ja kattavalla jälleenvakuutussuojalla.

Vakuutusteknisen vastuun laskuperusteissa määritellään eri vakuutusluokkien vastuun määräytymisperiaatteet. Laskuperusteissa pyritään korkotason, kuolevuuden sekä muiden määräytymisperiaatteiden osalta turvaavuuteen. Osana vastuun laskuperusteita esitetään muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuun määräytyminen. Tämä korvausvastuun osa määrätään matemaattisten menetelmien avulla.

Vastuun varausten riittävyysriski liittyy erityisesti vakuutuslajeihin, joissa maksetaan pitkäaikaisia jatkuvia eläkeuotoisia korvauksia. Näistä suurin osa on lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen korvauksia. Näiden osalta korvausvastuun määrittämisessä käytetään alalla yhteisesti hyväksyttyä kuolevuusmallia, joka ottaa huomioon nuorempien ikäluokkien eliniän pidentymisen. Lisäksi eläkeuotoiset korvaukset diskontataan.

Korvausvastuun riittävyttä seurataan vakuutusluokkoittain, ja muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen varausten perusteet tarkistetaan vuosittain aktuaaristen menetelmien avulla.

Turvan vakuutusteknisen vastuun laskuperusteet laaditaan vuosittain. Talousyksikkö valmistelee laskuperusteet johtoryhmän käsiteltäväksi ja hallituksen vahvistettavaksi. Vastuullinen vakuutusmatemaatikko tarkastaa laskuperusteet oman tehtävänsä mukaisesti. Vakuutusmaksuvastuun ja korvausvastuun laskuperusteet toimitetaan tiedoksi Finanssivalvonnalle. Tasoitusmäärän perusteet muodostuvat mm. sosiaali- ja terveysministeriön ohjeista ja Finanssivalvonnan yhtiölle vahvistamista perusteita.

Aktuaaritoiminto seuraa vakuutusmatemaattisiin oletuksiin ja malleihin liittyvien riskien hallintaa, koordinoi vastuun laskemista, varmistaa vastuun laskennan asianmukaisuus-

den, arvioi laskennassa käytettyjen tietojen laatua sekä raportoi vastuuvelan laskennan luotettavuudesta hallitukselle. Lisäksi aktuaaritoiminto antaa hallitukselle lausunnon yhtiön yleisestä vakuutuspolitiikasta.

Vastuullisen vakuutusmatemaatikon tehtävänä on huolehtia yhtiössä sovellettavien vakuutusmatemaattisten menetelmien asianmukaisuudesta sekä siitä, että yhtiön vakuutusmaksujen ja vastuuvelan määräämistapa ja määrä täyttävät lain ja määräysten mukaiset vaatimukset.

Jälleenvakuutussuojiiin liittyvää riskiä hallitaan Turvan hallituksen määrittämien periaatteiden mukaan, jotka vahvistetaan osana taloudellisten riskien hallintaa koskevia toimintaperiaatteita. Turvan hallitus asettaa suurimman vakuuttamisen omavastuun osana riskinottohalukkuuden määrittämistä ja vahvistaa omapidätysrajat jälleenvakuutussopimusten yhteydessä.

Ensivakuutuksen riskien jälleenvakuutussuojaa suunniteltaessa otetaan huomioon vakuutuskannan rakenne, riskien mahdollinen kumulaatio sekä yhtiön vakavaraisuusasema. Vakuutusluokkakohteisesti asetetaan omapidätysrajat, jotka määrittelevät omalla vastuulla pidettävän vahinkomenon vahinkotapahtumaa kohti. Turvassa jälleenvakuutussuoja on kattava ja omavastuut ovat perinteisesti melko alhaiset. Omapidätysrajat vahvistaa Turvan hallitus. Turva hankkii jälleenvakuutussuojansa pooleilta tai LähiTapiolan kautta. Jälleenvakuutuksesta tuotetaan säännöllisin väliajoin sopimuskohtaiset analyysit kunkin vakuutusluokan jälleenvakuutuksen toteutumisen seuraamiseksi.

Aktuaaritoiminto antaa kerran vuodessa lausunnon hallitukselle yhtiön jälleenvakuutusjärjestelyjen tarkoituksenmukaisuudesta. Turvan hallitus ja vastuullinen vakuutusmatemaatikko valvovat jälleenvakuutuksen hoidon asianmukaisuutta.

Vakuutusmatemaattiset oletukset ja mallit

Vahinkovakuutusyhtiöllä on oltava turvaavat laskuperusteet vakuutusteknisen vastuuvelan määräämiseksi, jotta yhtiö pystyy kaikissa tilanteissa vastaamaan vakuutussopimusten mukaisista sitoumuksistaan asiakkaille. Vakuutustekninen vastuuelka lasketaan Turvan laskuperusteiden mukaisesti noudattaen voimassaolevaa lainsäädäntöä ja määräyksiä.

Tunnettujen suurten omaisuusvahinkojen tilinpäätöshetken jälkeen maksettavaksi tulevat korvaukset varataan vahinkokohtaisesti kunkin esinekorvausyksikön korvausasiantuntijoiden, korvauskäsittelijöiden ja vahinkotarkastajien ilmoituksesta noudattaen Turvan laskuperusteissa määritellyjä tunnettujen suurten vahinkojen rajoja. Laskuperusteen mukaan tunnettu suuri omaisuusvahinko on korvausmenoltaan 100 000 euroa tai suurempi, paitsi alus- ja kuljetusvakuutuksissa sekä maa-ajoneuvovakuutuksessa 40 000 euroa tai suurempi.

Henkilövahingot varataan vahinkokohtaisesti kunkin henkilökorvausyksikön korvausasiantuntijoiden ja korvauskäsittelijöiden toimesta Turvan varausohjeen mukaisesti. Eläkemuotoisten korvausten korvausvastuuta määrättäessä käytetään kuolleisuusmallina Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja Liikennevakuutuskeskuksen yhtiöiden tietoon saattamaa laskentamallia (K2016). Eläkemuotoiset korvausvastuut diskontataan 1,4 prosentin laskuperustekorolla.

Muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuu (IBNR ja muu kollektiivivaraus) määrätään noudattaen tavanomaisia aktuaarillisia menetelmiä, käyttäen hyväksi mm. vahinkojen selviämistä kuvaavia ns. run-off-kolmioita. Muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuuvaraus sisältää varmuusmarginaalin, jonka suuruus vakuutusluokasta riippuen on 8–12 prosenttia. Ennen tilinpäätöshetkeä sattuneiden vahinkojen tulevaisuudessa tapahtuvaa käsittelyä varten tehdään korvausvastuuseen selvittelykuluvaraus.

Vakuutusluokkien laskuperusteissa käytetyt muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen kollektiivivaraukset tarkistetaan vuosittain.

Määrällisiä tietoja vakuutusriskeistä

Turvan hallitus asettaa suurimman vakuuttamisen omavastuun osana riskinottohalukkuuden määrittämistä. Vuoden 2017 riskienhallintasuunnitelmassa asetettu suurin omavastuu oli 600 000 euroa. Suuri osa vakuutuslajikohtaisista omapidätysrajoista on selvästi tätä matalampia. Jälleenvakuuttamisella siirretään riskinottohalukkuuden ylittävät riskit kolmannelle osapuolelle.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallintasuunnitelmassa asetetaan vakuutustoiminnalle riskinsietokyvyn vaihteluvälit sekä niiden edellyttämät liiketoimintaa ohjaavat toimenpiteet. Vuoden 2017 tilinpäätöksessä vakuutustoiminnan kannattavuus oli vihreän liikennevalon alueella, kun vakuutustoiminnan yhdistetty kulusuhde oli 91,1 %. Liikennevalojen mittarit ja toimenpiteet määritetään vuosittain.

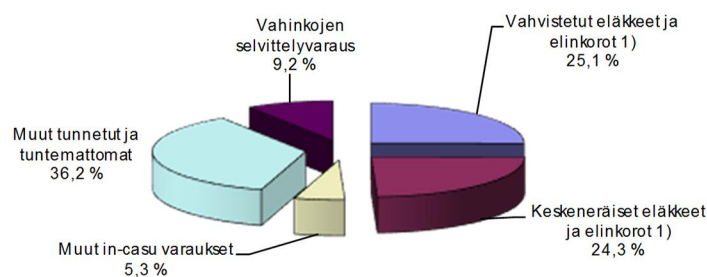
Seuraavissa taulukoissa on tarkasteltu tilinpäätöksen vakuutusteknisen vastuuvelan rakennetta kahdesta eri näkökulmasta.

Vakuutustekninen vastuuelka

	2017 Milj. €	2016 Milj. €	+/- %
Vakuutusmaksuvastuu	40,7	41,7	-2,3
Korvausvastuu	136,3	134,2	1,6
Vahvistetut eläkkeet ja elinkorot 1)	34,2	33,6	1,6
Keskeneräiset eläkkeet ja elinkorot 1)	33,1	30,2	9,7
Muut in-casu varaukset	7,2	7,8	-6,8
Muut tunnetut ja tuntemattomat	49,3	50,7	-2,7
Vahinkojen selvittelyvaraus	12,5	11,9	4,8
Yhteensä	177,1	175,9	0,7
Jälleenvakuuttajien osuus	-31,9	-28,6	11,7
Yhteensä omalla vastuulla	145,2	147,3	-1,5
Tasoitusbäärä	33,1	28,8	14,9
Vakuutustekninen vastuuelka	178,3	176,2	1,2

1) Diskontattu 1,4 prosentin laskuperustekorolla.

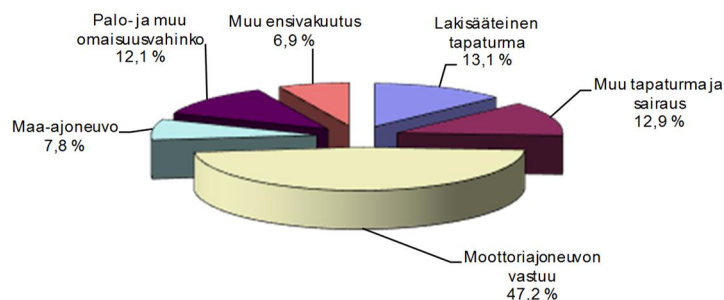
Korvausvastuun muodostuminen 2017

Vakuutusmaksuvastuun ja korvausvastuun jakautuminen vakuutusluokkaryhmille

	2017 Milj. €	2016 Milj. €	+/- %
Lakisääteinen tapaturma	23,0	24,9	-7,7
Muu tapaturma ja sairaus	22,6	23,0	-1,5
Moottoriajoneuvon vastuu	82,9	80,2	3,3
Maa-ajoneuvo	13,7	12,6	8,6
Palo- ja muu omaisuusvahinko	21,3	21,9	-2,7
Muu ensivakuutus	12,1	11,9	2,4
Ensivakuutus yhteensä	175,6	174,4	0,7
Tuleva jälleenvakuutus	1,5	1,5	-0,1
Vahinkovakuutus yhteensä	177,1	175,9	0,7
Jälleenvakuuttajien osuus	-31,9	-28,6	11,7
Yhteensä omalla vastuulla	145,2	147,3	-1,5

Vakuutusmaksuvastuun ja korvausvastuun jakautuminen 2017

SIJOITUSRISKIEN HALLINTA

Riskien määrittely ja riskienhallintastrategiat

Turvan taloudellisten riskien hallintaa koskevissa toimintaperiaatteissa esitetään markkinariskien, luottoriskien, likviditeettiriskien ja keskittymäriskien hallintaa koskevat toimintaperiaatteet.

Markkinariskeillä tarkoitetaan riskiä, joka johtuu suoraan tai välillisesti rahoitusmarkkinoiden muuttujien, kuten osakkeiden ja kiinteistöjen arvojen, korkojen, valuuttakurssien tai luottomarginaalien vaihteluista. Osakeriski johtuu osakkeiden arvojen ja tuottojen heilahteluista. Kiinteistöriskillä tarkoitetaan riskiä, joka johtuu kiinteistöjen käypien arvojen muutoksista, vuokrausasteen vaihteluista tai odottamattomista kiinteistökuluista. Turvassa tehdään kiinteistösijoituksia suoriin kiinteistöihin ja kiinteistöpäärahastojen kautta. Huoneistojen vuokrat sidotaan yleisesti elinkustannusindeksiin, joten vuokraustoiminnan tuotto on suojattu inflaattioriskiltä.

Korkoriski johtuu korkosijoitusten arvojen muutoksista korkojen vaihtelun seurauksena. Koska vakuutusyhtiöllä korkosijoitusten määrä on suuri, on myös korkoriski taloudellisena riskinä merkittävä. Hallitukselle raportoidaan korkosalkun modifioitu duraatio kuukausittain. Arvio korkoriskin vaikutuksesta sijoituksiin raportoidaan kuukausittain. Solvenssi II -laskennassa korkotason muutokset vaikuttavat oleellisesti myös Solvenssi II -vastuuvelkaan. Taseen molemmat puolet huomioon ottava korkoriskin pääomavaatimus raportoidaan hallitukselle neljännesvuosittain. Solvenssi II -taseen varojen ja vastuiden välistä rakenteellista ja erityisesti duraation yhteensopimattomuutta Solvenssi II -taseessa käsitellään taloudellisten riskien hallintaa koskevissa toimintaperiaatteissa, joka vahvistetaan Turvan hallituksessa.

Valuuttakurssiriskillä tarkoitetaan tappioriskiä, joka johtuu sijoituksen tai vastuuvelan valuutan arvon muuttumisesta suhteessa euroon. Myös valuutariskin pääomavaatimus raportoidaan hallitukselle.

Luottomarginaali kuvaa sijoittajien luottamusta yrityksen tai valtion lainan takaisinmaksukykyyn. Luottomarginaaliriskillä tarkoitetaan riskiä, joka johtuu luottomarginaalien odottamattoman kasvun aiheuttamasta sijoitusten arvon muutoksesta. Vastapuoleen liittyvän luottomarginaaliriskin suuruutta arvioidaan mm. luottoluokitusten perusteella.

Luottoriski tarkoittaa tappioita, jotka aiheutuvat velallisten (liikkeeseenlaskijariski) tai muiden vastapuolten (vastapuoliriski) maksukyvyttömyydestä tai siitä, että maksukyvyttömyyden todennäköisyyden oletetaan kasvaneen, eivätkä saadut vakuudet turvaa saatavia.

Likviditeettiriski vahinkovakuutusyhtiössä tarkoittaisi, ettei yhtiö pystyisi suoriutumaan erääntyvistä maksuvelvoitteistaan määräajassa tai muuten harjoittamaan normaalia liiketoimintaansa. Likviditeettiriskiä voi syntyä esimerkiksi sijoitusinstrumenttien likviditeettiriskistä tai suuresta vahingosta.

Keskittymäriski tarkoittaa tappioriskiä, joka johtuu riskinkantokykyyn nähden merkittävästä vakuutus- tai sijoitustoiminnan riskikeskittymästä. Keskittymäriski voi myös tarkoittaa vain yhtä omistusta tai kohdetta, jos keskittymä on erityisen suuri.

Turvan sijoitustoiminnassa sijoitusomaisuuden turvaavuus on tärkeää. Sijoitustoiminnan suunnittelua ohjaavat riskin ja tuoton näkökulmat siten, että sijoitustoiminnassa pyritään olosuhteet huomioon ottaen hyvään ja tasaiseen nettotuottoon pääomariskejä välttäen. Vähimmäistuottovaatimus syntyy eläkemuotoisen diskontatun vastuuvelan tuottovaatimuksesta, tasoitusmäärän korosta ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksuhyvityksen tuottovaatimuksesta. Sijoitustoiminnan suunnittelussa otetaan huomioon myös yhtiön riskinottohalukkuus, vastuuvelan rakenne sekä Solvenssi II -vakavaraisuustavoitteet.

Markkinariskien hallinnan lähtökohtana on, että sijoituksia tehdään ainoastaan sellaiseen omaisuuteen, johon liittyviä riskejä voidaan tunnistaa, mitata, seurata, hallita ja raportoida. Lisäksi keskeisiä markkinariskien hallinnan keinoja ovat sijoitusten hajauttaminen, sijoituskohteiden valinta ja riskien rajoittaminen.

Riskienhallintaprosessit

Turvan hallituksen vahvistama riskien- ja vakavaraisuudenhallintasuunnitelma ja sijoitussuunnitelma sisältävät sijoitustoiminnan periaatteet sekä määrälliset rajoitukset, joilla varmistetaan sijoitusten turvaavuuteen, tuottoon ja muuhun laatuun liittyvät näkökohdat. Näissä dokumenteissa määritellyistä periaatteista ja asetetuista määrällisistä rajoituksista voidaan poiketa vain hallituksen luvalla.

Sijoituspäätöksiä tekevät hallitus, toimitusjohtaja, taloudesta vastaava johtaja sekä varainhoitaja valtuuksiensa rajoissa. Valtuudet on määritelty sijoitussuunnitelmassa ja varainhoitajan sopimuksessa. Turvalla on LähiTapiola Varainhoito Oy:n kanssa sopimus varallisuuden hoidosta, joka on niin sanottu täyden valtakirjan omaisuudenhoitosopimus.

Muun kuin rutiininomaisen sijoituksen vaikutukset arvioidaan ja sijoitus esitetään päätettäväksi yhtiön hallitukselle. Myös sellaisten sijoitusten, joilla ei käydä kauppaa säännellyillä rahoitusmarkkinoilla, valtuudet määritellään sijoitussuunnitelmassa.

Turvan sijoitusryhmään syksystä 2017 alkaen kuuluvat toimitusjohtaja ja taloudesta vastaava johtaja sekä asiantuntijaroolissa laskentapäällikkö ja matemaatikko. Turvan sijoitusryhmä seuraa varainhoitajan toimintaa, sijoitusten allokaatiota, sijoitustoiminnan tuottoavotteiden saavuttamista ja yhtiön vakavaraisuusasemaa kokonaisuutena. Sijoitusryhmä ja

varainhoitaja kokoontuvat säännöllisesti. Vähintään kaksi kertaa vuodessa tai aina tarvittaessa varainhoitaja esittää näkemyksen talouskehityksestä ja raportoi salkun tilanteen suoraan yhtiön hallitukselle.

Strategisen allokation asettaa Turvan hallitus. Strategisessa allokatiossa määritellään vuoden ajalle sijoitusomaisuuden tavoitejakauma vaihteluväleineen. Strateginen allokaatio tähtää pitkän tähtäimen sijoitustoiminnan suunnitteluun. Vuotuista sijoitusallokation tavoitetta muutetaan kesken vuotta vain riittävän painavista ja perustelluista syistä. Nämä strategisen allokation tarkistukset voivat liittyä esimerkiksi muutoksiin yhtiön vakavaraisuudessa tai sijoitusten tuotto- ja riskiodotuksissa. Turvan sijoitusryhmä seuraa strategisen allokation suhdetta yhtiön vakavaraisuusasemaan ja valmistelee tarvittaessa strategisen allokation muutosesityksen yhtiön hallitukselle. Strategisessa allokatiossa määritettyjen enimmäismäärien lisäksi sijoitukset hajautetaan noudattaen sijoitussuunnitelmassa asetettuja limiittejä ja muita periaatteita.

Taktisella allokatiolla tarkoitetaan instrumenttiluokakohtaisia yli- tai alipainotuksia, joiden tulee olla strategisen allokation vaihteluvälien määrittelemissä rajoissa. Varainhoitaja toteuttaa taktisella allokoinnilla markkinanäkemystään sijoitustoiminnan tuottojen maksimimiseksi. Instrumenttiluokan ylipainotus on yleensä merkki siitä, että varainhoitaja odottaa luokan tuoton ylittävän pitkän aikavälin tuotto-odotuksensa. Taktisesta allokatiosta keskustellaan ja sitä seurataan kuukausittain sijoitusryhmän kokouksessa.

Taktisen allokation lisäksi operatiivisessa salkunhoidossa varainhoitaja päättää yksittäisistä instrumenttivalinnoista sekä kunkin sijoitusluokan sisäisistä painotuksista limiittien puitteissa. Tarkemmat menettelyt, joiden mukaan sijoituksia valitaan, sijoitustoiminnan tulosta seurataan ja toimintaperiaatteita tarkistetaan, esitetään sijoitussuunnitelmassa ja varainhoitosopimuksessa.

Sijoitustoiminnan riskienhallinnassa käytetään liikennevalojärjestelmää, joka määritellään riskien- ja vakavaraisuudenhallintasuunnitelmassa. Liikennevalojärjestelmän avulla sijoitusalkun riskitasoa voidaan arvioida suhteessa yhtiön riskinkantokykyyn: lisäksi on määritelty toimenpiteet eri liikennevalovyöhykkeille. Tarvittaessa sijoitussuunnitelman mukaista riskinottoa voidaan rajoittaa riskien- ja vakavaraisuudenhallintasuunnitelmassa määritettyjen toimenpiteiden mukaisesti.

Turvan hallitus vahvistaa vuosittain sijoitus- ja markkinariskien hallintaa- sekä luotto-, likviditeetti- ja keskittymäriskien hallintaa koskevat toimintaperiaatteet. Lisäksi hallitus vahvistaa vuosittain sijoitussuunnitelman, jossa määritellään sijoitusten hajautus ja tavoitejakautuma vaihteluväleineen, sijoitustoiminnan tuottotavoitteet, likviditeettitavoitteet, sijoitusvarallisuuden hoito, limiitit sekä valtuudet. Turvassa ei ole käytetty johdannaisia ja edellytetään johdannaiskauppaan aina hallituksen lupaa.

Turvan riskien- ja vakavaraisuudenhallintasuunnitelmassa on määritelty toimenpiteet vakavaraisuusaseman laskiessa suunnitelmassa määritettyjen rajojen alapuolelle. Jos Turvan vakavaraisuusasema heikkenee, Turvan hallitus ja sijoitusryhmä seuraavat sijoitustoimintaa tehostetusti. Jos Turvan vakavaraisuusasema heikkenee merkittävästi tai on uhattuna, Turvan hallitus ja sijoitusryhmä ohjaavat sijoitustoimintaa tehostetusti.

Hallitukselle esitetään neljännesvuosittain sijoitussuunnitelman seurantaraportti, jonka avulla seurataan tuottoja ja riskejä sekä valvotaan sijoitussuunnitelmassa määritettyjen toimintaperiaatteiden noudattamista. Hallitus käsittelee jokaisessa kokouksessaan varainhoitajan raportin ja saa muuta informaatiota sijoitustoiminnasta.

Hallitukselle esitettiin vuonna 2017 neljännesvuosittain yhtiön vakavaraisuusasema, joka sisältää mm. oman varallisuuden ja SCR-pääomavaatimuksen sekä markkinariskien pääomavaatimukset. Loppuvuodesta 2017 alkaen hallitukselle esitetään kuukausittain arvio vakavaraisuusasemasta.

Turvan riskien- ja vakavaraisuudenhallintasuunnitelman mukaan sijoitustoiminnan riskinottoa ohjataan liikennevaloseurannan avulla. Asetetun liikennevaloseurannan mittarin arvot lasketaan kuukausittain, ja mahdolliset poikkeamat vihreän liikennevalon tasoista raportoidaan hallitukselle. Vuonna 2017 sijoitustoiminnan rikiottoa ohjattiin liikennevalolla, joka perustuu solvenssisuhteeseen, jossa solvenssisuhde = oma varallisuus / SCR-vaatimus. Liikennevalomittari oli vuoden 2017 selvästi vihreän liikennevalon alueella.

Hallitus valvoo sijoitustoimintaa ja ohjeistaa sitä tarpeen mukaan. Hallituksen ja sijoitusryhmän lisäksi sijoitustoiminnan ohjeistuksen noudattamista valvovat omien rooliensa kautta yhtiön vastuullinen vakuutusmatemaatikko, aktuaaritoiminto, riskienhallintatoiminto, compliance-toiminto sekä sisäinen tarkastus. Markkinariskien ja muiden riskien välistä yhteyttä epäsuotuisissa skenaarioissa tarkastellaan Turvan ORSA-prosessin yhteydessä.

Määrällisiä tietoja sijoituskannan riskirakenteesta

Sijoitusten jakauma on esitetty hallituksen toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä. Sijoitusten herkkyyštarkastelussa kuvataan instrumenttien arvoissa tilinpäätöshetkellä tapahtuviksi arvioitujen muutosten vaikutusta Turvan vakavaraisuustunnuslukuihin. Tilanteessa 31.12.2017 sijoitusten herkkyyštarkastelu oli seuraava:

	Osake M€	Osake %	Korko M€	Korko %	Kiinteistö M€	Kiinteistö %	Pääoma M€	Pääoma %	Vaihto- ehtoiset M€	Vaihto- ehtoiset %	Sijoitus- lainat M€	Sijoitus- lainat %	Yhteensä M€	Yhteensä %
Markkina-arvo	26,6	12,4%	148,6	69,1%	34,7	16,1%	3,1	1,5%	2,1	1,0%	0,1	0,0%	215,2	100,0%
Korot +100bps			-3,7	-2,5%									-3,7	-1,7%
Osakkeet -20%	-5,1	-19,1%	-1,5	-1,0%			-0,6	-20,0%	-0,4	-20,0%			-7,6	-3,5%
Valuutta -10%	-1,6	-6,2%	-1,2	-0,8%							0,0	-7,6%	-2,8	-1,3%
Kiinteistöt -10%					-3,8	-11,0%							-3,8	-1,8%

OPERATIIVISTEN RISKIEN HALLINTA

Riskien määrittely ja riskienhallintastrategia

Liiketoimintaprosesseihin liittyy erilaisia operatiivisia riskejä. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä.

Turvassa operatiivisten riskien hallinnan lähtökohtana on pyrkiä ehkäisemään riskien toteutumista ja minimoimaan riskeistä aiheutuvia vahinkoja. Tämä edellyttää riskien tunnistamista ja arviointia sekä riskien hallintakeinojen riittävyys jatkuvaa varmistamista.

Yhtiön kaikki toiminnot ovat alttiita operatiivisille riskeille. Riskit liittyvät usein yhtiön sisäisiin prosesseihin tai ulkoistuksiin, osaamiseen, toimintatapoihin tai tietojärjestelmiin. Riskit voivat ilmetä esimerkiksi tehottomuutena tai virheinä, toimintahäiriönä, säännösten vastaisena toimintana, väärinkäytöksinä, taloudellisina menetyksinä tai yhtiön maineen vaarantumisena. Operatiiviset riskit mitoitetaan siten, etteivät ne vaaranna yhtiön toimintaa tai taloudellista vakautta. Operatiivisen riskin riskinottohalukkuus määritellään hallituksen vuosittain käsittelemässä riskienhallintasuunnitelmassa.

Riskienhallintaprosessit

Operatiiviset riskit kartoitetaan määrämuotoisella riskien kartoitusmenettelyllä vuosittain osana vuosisuunnitteluprosessia sekä aina riskitilanteen olennaisesti muuttuessa. Riskit ar-

vioidaan toteutumisen todennäköisyyden ja vaikutusten suhteen. Arvioinnin perusteella riskit priorisoituvat välittömiä toimenpiteitä vaativiksi, aktiivista hallintaa vaativiksi ja riskeiksi, jotka arviointihetkellä ovat vähäisiä, mutta jotka voivat kehittyä merkittäviksi riskeiksi tulevaisuudessa. Välittömiä toimenpiteitä sekä aktiivista hallintaa vaativista riskeistä laaditaan yksilöidyt riskienhallintasuunnitelmat, jotka sisältävät mm. tiedon riskin omistajasta, valvonnasta ja raportoinnista sekä arvion nykyisten riskienhallintatoimenpiteiden riittävydestä.

Kartoituksissa tunnistetut riskienhallinnan toimenpiteet kytketään osaksi eri liiketoimintayksiköiden vuosisuunnitelmia. Hyvä käytäntö on heti riskienhallintatoimenpiteiden määrittelyn jälkeen määrittellä niille sopiva seuranta-aikataulu (=käsittelyaikataulu osana liiketoiminnan kokouskäytäntöä).

Keskeisiä keinoja hallita operatiivisia riskejä ovat prosessien laadun jatkuva kehittäminen ja toiminnan säännöllinen arviointi. Muita operatiivisten riskien hallintatoimenpiteitä ovat mm. vastuualuekohtainen tavoiteasetanta ja tavoitteiden toteutumisen seuranta ja mittaaminen, työjärjestyksien ja toimenkuvien määrittely, tehtävien, päätösvallan ja vastuun jakaminen, tehtäväkokonaisuuksien eriyttäminen sekä ohjeistus, koulutus ja laadunseuranta. Henkilöstön osaamisen kehittymistä sekä työskentelyilmapiirin tasoa mitataan säännöllisillä tutkimuksilla.

Operatiivisten riskien hallintaa toteutetaan myös jatkuvuus- ja valmiussuunnittelulla, jossa varaudutaan sekä normaaliolojen häiriöihin että poikkeusoloihin.

Kuvaus olennaisista operatiivisista riskeistä

Operatiivinen toiminta vakuutusyhtiössä perustuu hyvin vahvasti tietojärjestelmiin, joten erityistä huomiota kiinnitetään järjestelmä- ja tietoturvariskien hallintaan. Tämä tapahtuu yhteistyössä LähiTapiola-ryhmän kanssa. Olennaisimmat operatiiviset riskit liittyvät juuri järjestelmien häiriöttömään toimintaan.

TOIMINTAYMPÄRISTÖN JA STRATEGISTEN RISKIEN HALLINTA

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm. yleisen toimintaympäristön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen, kilpailun luonteen ja kilpailijoiden, omien strategisten valintojen ja yhtiöryhmänä toimimisen riskit.

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät merkittävät riskit kartoitetaan ja niiden toteutumisen todennäköisyys sekä mahdollisen realisoitumisen merkitys arvioidaan vuosittain strategiaprosessin yhteydessä. Riskienhallintatoiminto toimii tukena käyttäen sähköistä riskienhallintajärjestelmää.

Olennaisimmat toimintaympäristön ja strategian riskit liittyvät strategisiin valintoihin, asiakaskäyttäytymisen muutoksiin sekä kilpailijoiden tuote- ja palveluratkaisuihin.

Tunnistetuttujen riskien vähentämiseksi ja pienentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi johtoryhmä suunnittelee ja toteuttaa riskienhallintatoimenpiteitä, jotka toteutetaan osana organisaatio-osien vuosisuunnitelmia.

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET 2017

Vakuutusyhtiön kirjanpitoa ja tilinpäätöstä säätelevät kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölaki, valvojan viranomaisen Finanssivalvonnan ja Sosiaali- ja terveysministeriön antamat ohjeet ja määräykset.

Sijoitusten arvostus

Kiinteistöt esitetään taseessa suunnitelmapoistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä tai sitä alempana todennäköiseen luovutushintaan. Kiinteistöosakkeet on merkitty taseeseen hankintameno- tai sitä alempana todennäköiseen arvoon. Joidenkin kiinteistöosakkeiden kirjanpitoarvoihin sisältyy aikaisemmin tehtyjä arvonkorotuksia.

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä tai kirjataan sitä alempana todennäköiseen luovutusarvoon. Osakkeiden ja osuuksien hankintamenon laskennassa käytetään keskihintaperiaatetta.

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korkotuotoiksi tai niiden vähennyksiksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä on kirjattu rahoitusmarkkinavälineen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvonmuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset arvostetaan nimellisarvoonsa tai pysyvästi alempana todennäköiseen arvoonsa.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa tulosvaikutteisesti enintään alkuperäiseen hankintameno- tai saakka.

Saamisten arvostus

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisenä. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemukseen perustuva raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta, sen sijaan kirjataan luottotappioksi.

Ulkomaanrahamääräiset erät

Ulkomaanrahamääräiset sijoitukset, saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan kurssiin.

Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Arvopapereiden käyvät arvot ovat tilinpäätöspäivän markkinanoteerauksen mukaisia. Mikäli tilinpäätöspäivän markkinanoteerausta ei ole saatavissa, niin arvopapereiden käyvät arvot ovat viimeisimmän osavuositarkastuksen / vahvistuksen mukaisia. Muutoin arvopapereiden käypänä arvona on käytetty hankintahintaa tai sitä alemmaa todennäköistä luovutushintaa, kuten esimerkiksi substanssiin pohjautuvaa arvoa.

Kiinteistöosakkeiden osalta asuinhuoneistot arvioidaan kauppa-arvomenetelmän ja tuottoarvomenetelmän perusteella. Toimisto- ja liiketilat arvioidaan ensisijaisesti tuottoarvomenetelmän perusteella, jonka lisäksi käyvän arvon määrittelyssä punnitaan arvoa kauppa-arvo- ja kustannusarvomenetelmän perusteella. Käypien arvojen muutoksia seurataan vuosittain tehtävillä arvioinneilla.

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletesaamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa. Mahdollisen luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon on otettu huomioon.

Suunnitelman mukaiset poistot

Kuluvan omaisuuden hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi. Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Poistosuunnitelman mukaiset poistot on laskettu hankintahinnasta käyttäen seuraavia arvioituja taoudellisia käyttöaikoja:

Kiinteistöt	4 %:n menojäännöspoisto
Rakennusten tekniset laitteet	25 %:n menojäännöspoisto
IT-ohjelmistot	5-10 v
Autot	25 %:n menojäännöspoisto
Kalusto	25 %:n menojäännöspoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	5-10 v

Keskeneräisten projektien poistot aloitetaan vasta kun hankinta on käyttöön otettu.

Henkilökunnan eläketurva

Henkilökunnan eläketurva on järjestetty lakisääteisellä TyEL-vakuutuksella. Eläkevakuutusmaksut on kirjattu tuloslaskelmaan.

Vertailukelpoisuus

Tilikaudesta 2017 alkaen rahoitusmarkkinavälineiden korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvomuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu. Aikaisemmat vuoden eivät ole vertailukelpoisia näiden muutosten osalta.

Henki- ja eläkevakuutuksiin liittyvä kirjauskäytäntö yhdenmukaistettiin LähiTapiola-ryhmän kanssa vuonna 2014. Henki- ja eläkevakuutuksiin liittyvät kulut on kirjattu toimintojaossa muihin kuluihin. Henki- ja eläkevakuutuksiin liittyvät tuotot on kirjattu jo aikaisempina vuosina muihin tuottoihin.

Konsernitilinpäätös

Konserni käsittää emoyhtiön lisäksi kolme kiinteistöosakeyhtiötä ja neljä asunto-osakeyhtiötä.

Konsernitilinpäätös on laadittu emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien ja taseiden yhdistelminä. Keskinäiset saamiset ja velat sekä tuotot ja kulut on eliminoitu. Keskinäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva on kohdistettu kiinteistöyhtiöiden omaisuuteen.

Emoyhtiössä tehdyt kiinteistötytäryhtiöosakkeisiin kohdistuvat arvonorotukset on konsernitilinpäätöksessä kohdistettu kiinteistöyhtiöiden omaisuuteen.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)

Tunnusluku lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat. Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz:in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkinaarvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuna sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Turvan tilinpäätöksen tunnusluvut lasketaan noudattaen Sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan voimassa olevia määräyksiä ja ohjeita.

Vakuutusmaksutulo = vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta. Vakuutusmaksutulosta on vähennetty jakojärjestelmämaksut. (Vakuutusmaksutulo sisältää ensivakuutuksen ja saadun jälleenvakuutuksen vakuutusmaksutulon, josta on vähennetty luottotappiot.)

Maksetut korvaukset = tilivuoden aikana maksetut korvaussuoritukset riippumatta vahingon sattumisvuodesta + korvaustoiminnasta aiheutuneet liikekulut poistoinen. Maksetuista korvauksista on vähennetty jakojärjestelmäkorkvaukset.

Vakuutusmaksutuotot =

- + vakuutusmaksutulo
- jälleenvakuuttajien osuus
- ± vakuutusmaksuvastuun muutos
- ± jälleenvakuuttajien osuus.

(Vakuutusmaksutuotot lasketaan tuloslaskelmakaavan mukaan. Vakuutusmaksuvastuu on se osa vakuutusmaksutulosta, jota vastaava riski kohdistuu tilivuoden jälkeiseen aikaan.)

Korvauskulut =

- + maksetut korvaukset
- jälleenvakuuttajien osuus
- ± korvausvastuun muutos
- ± jälleenvakuuttajien osuus.

(Korvauskulut lasketaan tuloslaskelmakaavan mukaan. Korvausvastuu sisältää sekä tunnetuista että tuntemattomista sattuneista vahingoista vielä maksamatta olevat erät ja niiden selvittelystä aiheutuvat kulut.)

Vahinkosuhte prosentteina =

$$\frac{\text{korvauskulut}}{\text{vakuutusmaksutuotot}} \times 100.$$

(Vahinkosuhte prosentteina lasketaan omalla vastuulla olevasta liikkeestä, eli jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen, vrt. vakuutusmaksutuotot ja korvauskulut.)

Vahinkosuhte ilman perustekorkokulua prosentteina =

$$\frac{\text{korvauskulut ilman perustekorkokulua}}{\text{vakuutusmaksutuotot}} \times 100.$$

(Vahinkosuhte ilman perustekorkokulua prosentteina lasketaan omalla vastuulla olevasta liikkeestä, eli jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen, vrt. vakuutusmaksutuotot ja korvauskulut.)

Liikekulut =

- + vakuutusten hankinnan, hoidon ja hallinnon kulut
- annetun jälleenvakuutuksen palkkiot

(Korvaustoiminnasta aiheutuneet kulut sisältyvät maksettuihin korvauksiin ja sijoitustoiminnasta aiheutuneet kulut sisältyvät sijoitustoiminnan kuluihin. Henki- ja eläkevakuutuslaitosten hankinnasta aiheutuneet kulut sisältyvät muihin kuluihin. Liikekuluihin, korvaustoiminnan kuluihin, sijoitustoiminnan kuluihin ja muihin kuluihin sisältyvät liikekulujen lisäksi myös poistot.)

Liikekulusuhde prosentteina =

$$\frac{\text{liikekulut}}{\text{vakuutusmaksutuotot}} \times 100.$$

Yhdistetty kulusuhde prosentteina = vahinkosuhte + liikekulusuhde.

Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua prosentteina = vahinkosuhte ilman perustekorkokulua + liikekulusuhde.

Liikevoitto tai -tappio = voitto tai tappio ennen tasoitusmäärän muutosta, satunnaisia eriä, tilinpäätössiirtoja ja veroja. (Ks. tulosanalyysi.)

Tulosanalyysi

Vakuutusmaksutuotot	XX
Korvauskulut	XX
Liikekulut	XX
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	XX
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	XX
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset, niiden oikaisut ja arvon muutokset	XX
Muut tuotot ja kulut	XX
Liikevoitto tai -tappio	XX
Tasoitusmäärän muutos	XX

Voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä	XX
Satunnaiset tuotot	XX
Satunnaiset kulut	XX
Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	XX
Tilinpäätössiirrot	XX
Tuloverot ja muut välittömät verot	XX
Vähemmistöosuudet	XX
Tilikauden voitto tai tappio	XX.

Liikevaihto =

- + vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + muut tuotot.

Liikevoittoprosentti = (liikevoitto / liikevaihto) × 100.

Kokonaistulos =

- ± liikevoitto tai -tappio
- ± taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonkorotusrahaston muutos

Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina (käyvin arvoin) =

- ± liikevoitto tai -tappio
 - + korkokulut ja muut rahoituskulut
 - + perustekorkokulu
 - ± arvonkorotusrahastoon/ käyvän arvon rahastoon kirjattu arvonkorotus/peruutus
 - ± sijoitusten arvostuserojen muutos
- x 100
- + taseen loppusumma
 - sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka
 - ± sijoitusten arvostuserot

Perustekorkokululla tarkoitetaan diskontatun korvausvastuun purkautumisen vaikutusta yhtiön korvauskuluun sen diskontatessa pääomamuotoiset eläkkeet ja mahdolliset muut vakuutustekniset erät.

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

HALLITUS JA TILINTARKASTAJAT 1.1.–31.12.2017

HALLITUS

Puheenjohtaja

Eloranta Jarkko, puheenjohtaja, Helsinki

Varapuheenjohtaja

Sundström Jari, toimitusjohtaja, Helsinki

Muut hallituksen jäsenet

Eklund Jari, yhtiöryhmän johtaja, Espoo

Lahermaa Anja, varatuomari, Helsinki

Mattila Jukka, talousjohtaja, Helsinki

Ruuskanen Olli-Pekka, tutkimusjohtaja, Helsinki

Venho Heikki, OTK, Helsinki

TILINTARKASTAJAT

KPMG Oy Ab,

päävastuullinen tilintarkastaja Nummi Timo, KHT

HALLINTONEUVOSTO (Yhtiökokouksesta 24.5.2017 lähtien)

Puheenjohtaja

Malinen Jorma, puheenjohtaja, Espoo

Varapuheenjohtaja

Moisander Erkki, pääjohtaja, Espoo

Jäsenet

Alapartanen Jyrki, sektorijohtaja, Järvenpää
Bondas Kenneth, liittosihteeri, Mustasaari
Halla-aho Sanni, aluetoimitsija, Tampere
Hopponen Ulla, talouspäällikkö, Järvenpää (eronnut 1.10.2017 alkaen)
Huutola Matti, hallituksen varapuheenjohtaja, Espoo
Kohmo Minna, toimitusjohtaja, Espoo
Koikkalainen Mikko, järjestö- ja kunnallissihteeri, Helsinki
Kortehisto Marita, sopimusala-asiamies, Tampere
Malinen Hilikka, henkilöstöjohtaja, Espoo
Nykänen Heikki, talousjohtaja, Oulu
Paavola Silja, puheenjohtaja, Helsinki
Piirainen Marko, puheenjohtaja, Porvoo
Puro Perttu, toimitusjohtaja, Espoo
Puura Heli, II varapuheenjohtaja, Helsinki
Pöyhönen Simo, toiminnanjohtaja, Vantaa
Raunela Tommi, pääluottamusmies, Pori
Salmi Pekka, toimitusjohtaja, Tampere
Soini Pekka, järjestöpäällikkö, Espoo
Sorsa Risto, Nurmijärvi
Tarhio Antti, myyntipäällikkö, Ylöjärvi
Tilvis Leila, työsuojelutarkastaja, Tampere
Vanhala Petri, puheenjohtaja, Helsinki
Vierikko Reeta, korvauskäsittelijä, Tampere
Virtanen Jyrki, sektorijohtaja, Lahti
Väntti Sauli, puheenjohtaja, Lempäälä
Wallin Ville, hallintopäällikkö, Helsinki

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitus

Espoossa 27. päivänä maaliskuuta 2018

Jarkko Eloranta

Jari Eklund

Jari Sundström

Olli-Pekka Ruuskanen

Anja Lahermaa

Jukka Mattila

Heikki Venho

Minna Metsälä
toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä 9. päivänä huhtikuuta 2018

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Timo Nummi
KHT